20ਵਾਂ ਸਾਲ
PARDES TIMES
20th year in Publication
ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ
www.pardestimes.com
pardestimes
ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ
VOL- 20 No. 491 September 11, 2026 E-mail : info@pardestimes.com Ph 510-938-7771

"ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ" ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਨਾਟਕ "ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ"

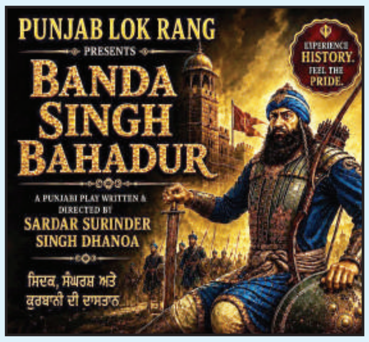

ਪਰਦੇਸ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਨਾਟਕਕਾਰ ਜੋ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜੋ ਨਾਟਕ ਲਿਖ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਜੋ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਾਏਦਾਰ ਹਿਸਟੌਰੀਕਲ ਨਾਟਕ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਉਂਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੰਦਾ ਨਾਟਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ 'ਚ ਸਤੰਬਰ 26, 2026 ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜੇਮਜ਼ ਲੋਗਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮੀ 6 ਵਜੇ ਖੇਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਟਿਕਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਫੋਨ ਕਰੋ:
ਸੋਨੂ ਰਾਣਾ 415-875-0381, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ 510-377-4197

ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਟੈਰਿਫ ਜੰਗ
ਟੈਕਸ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਪਾਰਕ ਜੰਗ ਦਾ ਅਸਰ ਅਮਰੀਕਾ *ਤੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਤੇ ਵੱਧ ਪੈਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਖਾਣ^ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਪਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 28 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਵਸਤਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ 50 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹੈ। ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦਰਾਮਦ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਹ ਵਾਧੂ ਖ਼ਰਚ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜੋਸਫ ਸਟੇਨਬਰਗ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਧਦੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਡੇਅਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੁਝ ਵਸਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਟੈਰਿਫ਼ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵਪਾਰ ਮਾਹਿਰ ਜੌਨ ਬੋਸਕਾਰੀਓਲ ਮੁਤਾਬਕ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੋਰ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਖ਼ੁਰਾਕ, ਲੱਕੜ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ, ਸੁੰਦਰਤਾ ਉਤਪਾਦ, ਪਰਫਿਊਮ, ਸਨਸਕਰੀਨ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਘਰੇਲੂ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਅਗਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਵਧਣ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਖਪਤਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਖ਼ਰੀਦਦਾ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਫੋਰਕਲਿਫ਼ਟ, ਕਰੇਨ, ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ, ਪੰਪ, ਕੰਪ੍ਰੈਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ 'ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਖ਼ਰੀਦੋ' ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਵੀ ਨਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਦੇਸੀ ਉਤਪਾਦ ਖ਼ਰੀਦਣਾ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਪਾਰਕ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਂਗਸ ਰੀਡ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਘਰੇਲੂ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ 10 ਤੋਂ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਸਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਪਾਰ ਜੰਗ ਜਿੰਨੀ ਲੰਮੀ ਚੱਲੇਗੀ, ਇਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਕੀਮਤ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

Joshi Law Firm
Attorneys at Law ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ
www.joshilawfirm.com info@joshilawfirm.com
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
ਅਸਾਈਲਮ
ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਵਿਆਹ ਦੇ ਆਧਾਰ
ਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ
ਸਟੇਟਸ
ਫੈਮਲੀ ਲਾਅ
ਤਲਾਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ
ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਖਰਚਾ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ
ਖਰਚਾ
ਬੈਂਕਰਪਸੀ
ਚੈਪਟਰ 7 ਅਤੇ
ਚੈਪਟਰ 13 ਵਿਚ
ਲੈਣਦਾਰ ਦੇ
ਅਧਿਕਾਰ

TANVIR JOSHI
SBN: 302226
(559) 312-0083 (O) (888) 630-1230 (F)
516 W. SHAW AVE STE 200 FRESNO, CA 93704

UNITED ALL SERVICES
DMV Services, TAX, Insurance, Real Estate
VIN VERIFICATION
Prachee Bhullar (Dir)
DRE#02163985
Prachee@uallss.com
510-400-6811
32210 Alvarado Blvd. Union city, CA 94587

SURYA INDIAN CUISINE
SWEETS & SNACKS

ਮਠਿਆਈਆਂ ਤੇ ਖਾਣਿਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ, ਵਿਆਹ ਤੇ ਹੋਰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲਈ, ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
669-275-2262, 408-892-2810
Meena Fashion
ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਊਲਰੀ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਜਰੂਰ ਆਓ
408-905-3779

Raj Budwal
(Investment and Financial Advisor)
408-972-8000,
408-835-0202 (Cell)
Budwal and Associates
329 Piercy Road, San Jose, CA 95138
8350202@gmail.com

RAMANDEEP KAUR SOHAL
ATTORNEY
IMMIGRATION LAW, TRAFFIC LAW

IMMIGRATION LAW
- ASYLUM CASES
- GREEN CARD APPLICATIONS
- FAMILY PETITIONS
- U VISA
- VAWA
- PASSPORT SERVICES

TRAFFIC LAW
- DUI & DWI DEFENSE
- SPEEDING & RECKLESS DRIVING
- DRIVING WITH A SUSPENDED LICENSE
- TRAFFIC TICKETS & POINT REDUCTION
- CDL (COMMERCIAL DRIVER) VIOLATIONS
- DMV ADMINISTRATIVE HEARINGS

+1 (650) 866-9084

ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਵਧਣ ਲੱਗੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਦੂਰੀਆਂ

ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ 20 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਉਤਪਾਦਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬੀ ਟੈਰਿਫ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਪਾਰ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਈ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ 50% ਟੈਰਿਫ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ 25% ਟੈਰਿਫ਼ ਤੋਂ ਦੋਗੁਣਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ 8 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦਾ "ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਡਾਲਰ" ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ। ਕਿਊਬਿਕ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ 'ਵਿਹਾਰਕ, ਧੀਰਜ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ' ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਫ੍ਰੈਂਚ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸੀਮਾ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਉਹ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਸਕੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ।" ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਗਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ "ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜ ਬਣੇ ਬਗੈਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ", ਜਦਕਿ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ "ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।" ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਵਪਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਰਹੇ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੁਣ ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਵਪਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

2025 ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਟਰੰਪ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਇਹ ਹਨੇਰੇ ਦਿਨ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਆਏ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।" ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਰਨੀ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਜਦਕਿ   ਟਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਕਾਰਨੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਵਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਦਮ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਕੇ "ਤਾਕਤ ਦੀ ਚਾਲ" ਖੇਡਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਗਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ, ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਪਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜੰਗ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਧਣਾ "ਸਾਡੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਸੀ," ਅਤੇ ਜੋੜਿਆ, "ਕੈਨੇਡਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ, ਕੈਨੇਡਾ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਕੈਨੇਡਾ ਇਕਜੁੱਟ ਹੈ।" ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦਾ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਦਬਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਆਪਣੇ ਲਗਭਗ 70% ਨਿਰਯਾਤ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਕੀ, ਇੰਡੀਅਨਾ ਅਤੇ   ਹਾਇ   ਵਰਗੇ ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ। ਕਾਰਨੀ "ਐਲਬੋਜ਼ ਅੱਪ" (ਕੋਹਣੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਰੱਖੋ) ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਆਈਸ ਹਾਕੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਹਮਲਾਵਰ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ "ਅਮ-ਰੀਕਾ ਫ਼ਰਸਟ" ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਲੜਣਗੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਅਬੈਕਸ ਡਾਟਾ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਲਗਭਗ 36% ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਮ-ਰੀਕੀ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਲੇਜੇਰ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ 56% ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ ਅਪਣਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਈਕਾਟ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2.35 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਸੂਬਾਈ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਵਾਈਨ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ 78% ਘਟ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ 357 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਅਮਰੀਕੀ ਡਿਸਟਿਲਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਅਲਕੋਹਲ ਡਰਿੰਕਸ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ 70% ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਈ।

ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਲੱਗਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਅਤੇ   ਟਾਵਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਖਰੀ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਵੇਂ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ "ਗੈਰ-ਨਿਆਂਸੰਗਤ, ਗੈਰ-ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ" ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਸੈਕਟਰ ਸਬੰਧੀ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਸਮਝੌਤਿਆਂ 'ਤੇ "ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ" ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਪੈਂਸਿਲ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਮਰੀਕੀ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਜੈਮੀਸਨ ਗਰੀਅਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਨਵੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ।" ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਪਾਰ ਸਕੱਤਰ ਹਾਰਵਰਡ ਲੁਟਨਿਕ ਸੌਦੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਕੀ ਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਹੈ?

ਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਵਪਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੋਖ਼ਿਮ ਲੈਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਇਕਜੁੱਟ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਐਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਹਿੰਮ" ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ, ਜਦਕਿ   ਨਟਾਰੀ   ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੱਗ ਫੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਇਹ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਾਂਗੇ।" ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਲੀਕ ਹੋ ਗਏ ਸੀ, ਕੁਝ ਸੂਬਾਈ ਨੇਤਾਵਾਂ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਮਨੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਫੋਰਡ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਟੈਰਿਫ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅੰਤਰਿਮ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਹਫਤਾ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੌਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਆਇਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਸੂਬਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਖੇਤਰ ਹੈ ਇਸ ਵਪਾਰਕ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਨਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਆਗੂ ਪੀਅਰੇ ਪੋਇਲੀਏਵਰ ਨੇ ਵੀ ਕਾਰਨੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਕੈਨੇਡਾ ਅਜਿਹੇ ਇਕਪੱਖੀ ਟੈਰਿਫ਼ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ।" ਅਮਰੀਕਾ, ਮੈਕਸੀਕੋ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟੈਰਿਫ਼ਾਂ ਲਈ ਜਨਵਰੀ 2027 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਟੀਲ ਅਤੇ ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਲਗਣ ਵਾਲੇ 50% ਟੈਰਿਫ਼ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਇਹ ਟੈਰਿਫ਼ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ- "ਉਹ ਯੂਐਸਏ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ" ਅਤੇ "ਸਾਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਲੋੜ ਹੈ" ਪਰ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਈਵਾਲ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਪਾਰਕ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਂ ਖ਼ਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੱਧ-ਮਿਆਦੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜੋ ਟਰੰਪ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮੀਕਰਨ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੱਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਉਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਚੁੱਪ?

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਜਾ । ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾਂਗੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਥੋੜਾ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?

* ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਸੀ
* ਉਸਦਾ ਮਤਲਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
* ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਡਰ: ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸਭ ਕੁਝ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ: ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਘਟੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਸਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਦਮੇ ਮਗਰੋਂ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਧਿਆਨ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਖਿੱਚ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟਰਾਮਾ ਬੰਧਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਪਾਉਂਦੇ ਜੋ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਉਮੀਦ: ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬਦਲਾਅ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਪਰਵਰਿਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ: ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਵੱਡਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ : ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਲਤ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਨਾਲੋਂ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾ

* ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ 'ਤੇ ਨਾ ਲ ।
* ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾ
* ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ।
* ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ ਜਿਸ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਥੈਰੇਪਿਸਟ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲ ।
* ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰੋ।

ਸਾਰੇ ਵੀਰਾਂ/ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ

ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਖਰਚੇ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਰਹੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜੋ ਅਖਬਾਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖਰਚਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਵੋਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦੀ ਰਹੇ।

- ਸੰਪਾਦਕ 510-938-7771

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਦੀ ਕਾਰ ’ਤੇ ਚੱਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਐਬਸਫੋਰਡ ’ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਫਿਲਮੀ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਗਾਇਕ ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ’ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਸਵਾਰ ਵਾਲ ਵਾਲ ਬਚ ਗਏ। ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਕਾਰ ਰੌਲਜ ਰੌਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਸਕੀਆਂ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਉੱਥੋਂ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਆਪਣਾ ਸ਼ੋਅ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲੀਸ ਪਤਾ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾ ਕਿਸ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਾਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨਿੱਜਤਾ ਕਾਰਨ ਕਾਰ ਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕੀਤਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ, ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲੀਸ ਦਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਘੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ’ਚ ਸਰੀ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਐਫ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਗਿਰੋਹ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡਾ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰਹੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ’ਚ ਵਸੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਪਰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਰੀ, ਐਬਸਫੋਰਡ ਅਤੇ ਡੈਲਟਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਫੋਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਨੰਬਰ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਦੀ ਗੱਡੀ ਉੱਪਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਵਿਰਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਕੇ ਐਮੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਭਗਵੰਤ ਦੀ ਐਮੀ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾ ਐਮੀ ਦੀ ਗੱਡੀ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਾਭਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲੋਹਾਰ ਮਾਜਰਾ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਾਕਾ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮੀ ਵਿਰਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

‘ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼’ ’ਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਗਵਾਉਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰੇਟ

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ’ਚ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਰੇਟ ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਰੇਟ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

1/4 B/W	- $50 - $1000	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (ਸਾਲਾਨਾ (ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ)
1/4 Colour	- $75 - $1500	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (ਸਾਲਾਨਾ)
Full Page B/W ਹਰ ਵਾਰ ਸਿਰਫ	- $150 -$125	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਛਾਪਣ ਲਈ)
Full Page Colour ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ	-$225 -$200	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (ਹਰ ਵਾਰ ਛਪਣ ਲਈ)
ਕਾਰਡ ਸਾਈਜ਼ Front Page Colour ਇਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਛਪਣ ਲਈ (ਕਾਰਡ ਸਾਈਜ਼)	-$65 -$1500	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (1/8 ਸਾਲਾਨਾ)
Back Page Colour Full page	-$300 -$6000	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (ਸਾਲਾਨਾ)
1/8 B/W ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ	-$30 -$500	(ਇਕ ਵਾਰ ਲਈ) (ਸਾਲਾਨਾ)

AASAAN DRIVING SCHOOL
ਅਸਾਨ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ-ਮਡੇਰਾ

ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਅਧਿਆਪਕ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜ਼ਬ ਰੇਟ ’ਤੇ
ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ
Student driving
Please be patient
Contact Please :- 559-479-4676
408-890-8122, 408-314-2182

CALIFORNIA
IMMIGRATION SERVICES INC.
Your Registered & Bonded 'Immigration-Consultants'

ROSY (Kanwal) KAUR
Immigration Consultant
408-422-8585
510-573-3666
website:- www.caials.com email:- rosy@caials.com

- FAMILY IMMIGRATION
- GEEEN CARD PETITION
- CITIZENSHIP
- BUSINESS / VISITOR VISA
- OCI CARD / INDIAN PASSIORT / INDIA VISA
- STUDENT VISA
- RELIGIOUS VISA
- DIVORCE
- VARIOUS IMMIGRATION SERVICES
- U.K. VISA
- CANADA VISA & P.R.
- INDIAN PASSPORT
- POWER OF ATTORNEY

- ਫੈਮਲੀ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
- ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਪਟੀਸ਼ਨ
- ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ
- ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵੀਜ਼ਾ / ਵਿਜ਼ਟਰ ਵੀਜ਼ਾ
- ਓ.ਸੀ.ਆਈ. ਕਾਰਡ / ਇੰਡੀਅਨ ਪਾਸਪੋਰਟ / ਇੰਡੀਆ ਵੀਜ਼ਾ
- ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ
- ਰਲੀਜ਼ੀਅਸ ਵੀਜ਼ਾ
- ਤਲਾਕ
- ਕਈ ਹੋਰ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਯੂ. ਕੇ. ਵੀਜ਼ਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਵੀਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀ. ਆਰ.
- ਇੰਡੀਅਨ ਪਾਸਪੋਰਟ
- ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ

Fremont Office: 2450 Peralta blvd unit 107 Fremont, CA 94536
Tracy Office: 1660 W Linnee Rd. Unit J 25, Tracy CA, 95377

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਦੁਨੀਆਂ ’ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਦੌਰ

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੰਗਾਂ-ਯੁੱਧ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਜੰਗਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਤੱਕ ’ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੋਨਾ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਜੰਗ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੰਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਖਾੜੀ ਦੇ ਮੁਲਕ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਹੈ, ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 30 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ ਤਾਂ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ ਮੁਲਕ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹੀ ਲੜ ਮਰਨਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੇਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਦਾ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੇਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਲਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਤੇਲ ਖੂਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜੀਵ^ਜੰਤੂ ਵੀ ਝੱਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਹੋੜ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਮੁਲਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬਜਟ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਵੀ ਧੜਾਧੜ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਵਧਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਆਵੇਗਾ। ਬਿਹਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਾਕਤਵਰ ਲੀਡਰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਜੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਵਾਹ ਲਗਾਉਣ ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com
Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times and people asociated with it are Not responsible for any claims made by the advertisers and don’t endorse any product or services advertised in the Pardes Times. Please consult your attorney before, buying/hiring contracting through the ads published in the news paper. The Pardes Times is in business of selling spaces and claims made by advertisers are not tested/confirmed by an independent source.

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਰਾਜੀਵ ਖੋਸਲਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਧੁਰਾ ਉਸ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ’ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਚੋਣ ਮੁਖੀ ਤਰਜੀਹਾਂ ਭਾਰੂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਨਿਘਾਰ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਨ ਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਰਾਹ ਚੁਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਇਹ ਬਹਿਸ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੀ। ਪਰ 2022 ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬਦਲਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ‘ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ’ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਢਾਂਚਾਗਤ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਕੀਤਾ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਬਦਹਾਲੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੌਰ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸੀਮਿਤ ਮਾਲੀਆ ਵਾਧੇ, ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਚਨਬੱਧ ਖ਼ਰਚਿਆਂ, ਵਧਦੇ ਵਿਆਜ ਬੋਝ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਣਦੇਖੀ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਿੱਤੀ ਦੁਸ਼ਚੱਕਰ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਪਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਪੱਖ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਸਮਰੱਥਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ, ਜੋ 2010-11 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 76 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 24 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ, 2016-17 ਵਿੱਚ 83 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 17 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 2020-21 ਤੱਕ ਇਹ 87 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 13 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਗ਼ੈਰ-ਕਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2026-27 ਦੇ ਬਜਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ 81 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 19 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਧਾ ਕੇ ਟੈਕਸ ਆਧਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਲੀਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2022 ਵਿੱਚ ਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਜੀ ਐੱਸ ਟੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜੀ ਐੱਸ ਟੀ ਦੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼, ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਆਧਾਰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਫੈਲ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਟੈਕਸ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 2026-27 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜੀ ਐੱਸ ਟੀ ਤੋਂ ਲਗਪਗ 32,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਟੈਕਸ ਆਮਦਨ ਦਾ ਲਗਪਗ 45 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੀ ਐੱਸ ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਆਮਦਨ, ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਧਾ ਕੇ ਟੈਕਸ ਆਧਾਰ ਵਿਸਥਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅੱਜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਪੱਖ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਧਦੇ ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 2010-11 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ’ਚੋਂ 16.75 ਰੁਪਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। 2016-17 ਵਿੱਚ ਇਹ 21 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2020-21 ਵਿੱਚ 20.20 ਰੁਪਏ ਰਹੇ। 2026-27 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ’ਚੋਂ 19.40 ਰੁਪਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲਗਪਗ 72 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2024-25 ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਚਨਬੱਧ ਖਰਚੇ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਲਗਪਗ 85 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। 2026-27 ਵਿੱਚ ਇਹ 72 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦ ਨਾਲ ਜੁ-ੜੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਵਧਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਦੇ ਮੂਲ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ। ਪਰ 2026 ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਧਦਾ ਚੱਕਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਿੱਤੀ ਚਿੰਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖਰਚੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਚੱਕਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ’ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2024-25 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ (ਜੀ ਐੱਸ ਡੀ ਪੀ) ਦਾ 4.7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ। 2025-26 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ 4.2 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ 2026-27 ਵਿੱਚ 4.1 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਚਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਮਦਨ ਉਸ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰਜ਼ਾ ਤਦ ਹੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ, ਸਿੰਜਾਈ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਬਣਨ। ਪਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਊ ਖ਼ਰਚੇ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2026-27 ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ ਲਗਪਗ 4.47 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਲਗਭਗ 23,654 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ (ਗਾਰੰਟੀਆਂ) ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਸਲ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਣਦੇਖੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸਮੁਖੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਛੜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2026-27 ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਲਈ 18,381 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ 2025-26 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਅਨੁਮਾਨ 10,434 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲੋਂ ਲਗਪਗ 76 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਛੜੇਵੇਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਕਾਫੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

‘ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼’ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

(1) ਰਣਜੀਤ ਕੰਦੋਲਾ
(2) ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਹੇਵਰਡ
(3) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
(4) ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
(5) ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ
(6) ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ
(7) ਸ. ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ
(8) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(9) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(10) ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਦਮ
(11) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ
(11) ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ
(13) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
(14) ਰਾਜ ਬਡਵਾਲ
(15) ਪ੍ਰੋ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ
(16) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਭੇਲਾ
(17) ਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ
(18) ਅਟਾਰਨੀ ਤਨਵੀਰ ਜੋਸ਼ੀ
(19) ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਲ ਕੌਰ
(20) ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ

ਵਿਚੋਲਗੀ - ਵੱਲੋਂ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼'

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਵਰ ਲੱਭਣ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜੋ ਤੇ ਅਸੀਂ ਛਾਪ ਕੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗੇ ਤੇ ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਦੀ website 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਵਾਂਗੇ। ਫੀਸ- ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲਈ $ 300 ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਣੇ ਹੋਣਗੇ।

Pay-in-Advance **ਸੰਪਰਕ- info@pardestimes ਜਾਂ 510-938-7771**

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਲੜਕੀ, ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਆਰ. ਐਨ. ਨਰਸ (RN) ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 2 ਇੰਚ, ਉਮਰ 34 ਸਾਲ ਲਈ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਤੇ ਭਰਾ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਇੱਥੇ ਹੀ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ:

916-579-1475

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

31 ਸਾਲਾ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿੱਖ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ, ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ, ਬੀ. ਐਸ.: ਹੈਲਥ ਸਾਇੰਸ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰੂਮ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਬੇਅ-ਏਰੀਆ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪਿਤਾ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਲ ਨਾਲ 510-468-5436 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬੈਂਸ, 24 ਸਾਲਾ, 5 ਫੁੱਟ 10 ਇੰਚ ਕੱਦ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਪਾਸ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 4 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਯੋਗ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

510-304-6982

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਰਾਏ, ਲੜਕਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ, ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਫੈਮਲੀ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 713-291-2102

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਭੜਕਾਹਟਾਂ, ਬੇਚੈਨੀਆਂ ਤੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ

ਜਗਜੀਵਨ ਮੀਤ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਭੜਕਾਹਟਾਂ, ਬੇਯਕੀਨੀਆਂ-ਬੇਭਰੋਸਗੀਆਂ ਤੇ ਖ਼ਹਿਬਾਜ਼ੀਆਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਲੂਣਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ 'ਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਿੰਟ-ਮਿੰਟ ਇਸ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿੱਥ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਸਿਰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਵਿਚਾਰਕ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਾਂਹ ਤੱਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਤੀ ਫੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਵੇਂ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਸਮਾਜ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸੱਭਿਅਤਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਦਾਜਨ 5,000 ਤੋਂ 8,000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਤੱਕ ਹਨ।ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਮੀਰ ਗਰਦਾਨਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਹਨ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਿੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਸਰੋਕਾਰ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਚਿੱਤੀ 'ਚ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਭੂਤਕਾਲ 'ਚ ਸਿਵਾਏ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਵਰਤਮਾਨ 'ਚ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਣਤਾਈਆਂ ਉਪਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹੀ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਲੈਂਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੈੜਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਕੁ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕੀਏ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿੱਥੋਂ ਤੁਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਕਿੱਥੋਂ ਤੁਰੇ ਸੀ। ਤਾਂ ਹੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਧਰਮ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਭਾਸ਼ਾ, ਗਿਆਨ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਏਕਤਾ-ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਇੰਨੇ ਪਰਪੱਕ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਇਹ ਬੇਯਕਨੀਆਂ ਤੇ ਬੇਚੈਨੀਆਂ ਕਿਉਂ ਦਿਮਾਗ਼ੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਗਾੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨ ਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਚ ਇਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਸਾਵਾਂਪਣ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਡੂੰਘੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬੁੱਧੀ-ਵਿਵੇਕ ਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਅੰਦਰ ਇਹ ਹਲਕਾਪਣ ਕਿਉਂ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ 'ਵਿਸ਼ਵ-ਗੁਰੂ' ਹੋਣ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਹਰੇਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਨਿਘਾਰ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਖਿੱਲਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਨਾਗਰਿਕ ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ 'ਚ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪੇਪਰ ਲੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਝੰਜੋੜਿਆ ਕਿ ਕਈ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਏ।

ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਰੋਸ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਤਸ਼ੱਦਦ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਵੱਧ ਕਲੰਕ ਵਾਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਡਰ-ਤਮਾਸ਼ੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਕ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ 'ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ' ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਮਾਂ ਸੂਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਹ ਇਕ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸੜਕੀ ਢਾਂਚੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੋਧਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 70-75 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ, ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਉਥਲ ਪੁਥਲ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਹਾਲੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 70-75 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ 'ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ ਤੇ ਜੁਲੀ' ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਰਕਾਰ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਅਸਾਵੇਂਪਣ ਸਾਡੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੇ। ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ 45ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਲੱਖਾਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ 'ਮਰਦੀ ਨੇ ਅੱਕ ਚੱਬਿਆ...' ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਸੱਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੜਕੀ ਢਾਂਚਾ ਜਿੰਨੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਜੰਗਲੀ ਤੇ ਹਰਿਆਲੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਢਾਂਚਾਗਤ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੜਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਾਈਵੇਅਜ਼ ਤੋਂ ਨਾ ਲਗਾਓ, ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੱਲ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਬੇਢੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵਧਦੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ 'ਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਟੈਕਸ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹਿੰਗੇ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਸਸਤੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ

(ਸਫਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੋੜ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਗਾਰੰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂੰਜੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਦੁਸ਼ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਵਿਆਜ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤ ਖੋਹ ਲਏ। ਜਦੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਘਟਿਆ, ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸੁੰਗੜ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦਾ ਟੈਕਸ ਆਧਾਰ ਕਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਆਮਦਨ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵਚਨਬੱਧ ਖ਼ਰਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਕ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊਹ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਨਹਿਰੀ ਸਿੰਜਾਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਝੱਲਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਹੀ ਬੱਚੇ, ਕਿਸਾਨ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇਕੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਏ ਗਏ ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਤੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਨਾਕਾਮੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ 2022 ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਥਾਂ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਨੀਤੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗੀ, ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਖ਼ਪਤ-ਅਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਮਾਡਲ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਵੇਸ਼, ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਵਾਂ ਵਿੱਤੀ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਾਟਕ "ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ" ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ

(ਪਰਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਸੇਸ ਰਿਪੋਰਟ)

ਫਰੀਮਾਂਟ- ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਨੀਵਾਰਕ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਵਲੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਾਟਕ "ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ" ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਈ ਨਾਮੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਜਿਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੀਰਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਤੇ ਮਹਾਂਬਲੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਪਿਛੇ ਨਾ ਜਾ ਕੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਕਈ ਧਾੜਵੀ ਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਇੰਨਾ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਲੱਥ ਸੂਰਮੇ ਯੋਧੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਸੂਰਮੇ ਯੋਧਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੰਨਾ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਬਾ-ਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਘਸੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਧਰਮ ਸੱਚ ਨਿਆਂ ਤੇ ਖੜਨ ਲਈ ਸੰਤ ਤੋਂ ਸਿਪਾਹੀ ਬਨਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨਣੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਪਰਜਾ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਕਿ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਬਣ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਇੰਤਹਾਅ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਕਿ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਜੁਲਮੋ-ਸਿਤਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸੱਚ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾੜਵੀਆਂ ਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਬਚਾਉਂਦਾ ਆਪਣਾ ਸਿੱਖ ਮਸਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਖਾਲਸਾ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਚ ਕੁੱਦ ਪਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਿੰਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼, ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਬਸ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਜਿਓਣਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਤਪੱਸਵੀ ਮਹਾਂਬਲੀ ਯੋਧੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ। ਪਦਾਇਸ਼ੀ ਨਾਮ ਲਛਮਣ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ "ਮਾਧੋ ਦੱਸ ਬੈਰਾਗੀ" ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਥਾਪੜਾ ਦੇ ਕੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ "ਗੁਰਬਕਸ਼ ਸਿੰਘ" ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ "ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ"। ਇਸ ਸੂਰਬੀਰ ਦੀਆਂ ਉਪਲੱਭਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੀਏ ਤਾਂ ਕਈ ਘੰਟੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਦਿਨ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਪਰ ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਨੋਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੀ ਥੀਏਟਰ ਕੰਪਨੀ "ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ" ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਯੋਧੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ 2 ਘੰਟੇ 15 ਮਿੰਟ ਦੇ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਵੱਧ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਨੇ ਨਾਟਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਈ। ਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਕਰਮਵੀਰ ਭੱਟੀ, ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਰਮਨੀਤ ਚੌਧਰੀ, ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸੇਖੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡੇ ਗਏ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿੱਚੋ ਗ਼ਦਰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ, ਉਮਰਾਂ ਲੰਘੀਆਂ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ, ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ, ਮਿੱਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ, ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਾਟਕ "ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ" ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਜੇਮਸ ਲੋਗਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 26 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ 20 ਡਾਲਰ ਦੀ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਹੀ ਨਾਟਕ ਦੇਖਣ ਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਪਾਂਸਰ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਫਰੀਮੌਂਟ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਦੀ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ 5000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸਰਦਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਤੇ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਮੰਚਨ ਫੇਆਰਫ਼ੀਲਡ ਵਿਖੇ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਬੀਬੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਚੀਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਨਾਟਕ ਮੰਚਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਦਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਵਕ਼ਤ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੇ ਸੁਹਿਰਦ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਅਤੇ ਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਯੋਧਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ। ਮੋਨਿਕਾ ਉੱਪਲ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਇਰੋ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੀਤਾ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਮੇਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਉੱਘੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਰਦਾਰ ਅਰਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਪੋਰਟਰੇਟ ਦੀ ਘੁੰਢ ਚਕਾਈ ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ: ਅਜੀਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੀ ਪੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੋਨੂੰ ਰਾਣਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸ਼ੋਅ, 10 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਰਿਚਮੰਡ, 7 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਟਰਲਕ, 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ ਵਿਖੇ ਹੋਣੇ ਨੀਯਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਆਏ ਹੋਏ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ।

ਅਦਾਰਾ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵਲੋਂ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ ਅਤੇ ਓੁਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ।

ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੱਥਰ ਚੰਗਾ ਭੱਠ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ...

ਭੋਲਣ ਸਿੰਘ ਸ਼ਮੇਰੀਆ

ਕਿੱਸਾ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬੀਤੇ ਦਾ ਵਰਣਨ, ਕਥਾ, ਕਹਾਣੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਿਆਨਣਾ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਅਰਬੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀਆਂ ਪ੍ਰੀਤ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸਾਹਿਤ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਜਾਣੂ ਹੋਏ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲੰਬੀ ਵੰਨਗੀ ਨੂੰ ਮਸਨਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਮਸਨਵੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਵਾਰ ਤੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿੱਸੇ ਦਾ ਰੂਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਧਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ। ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਯੋਧੇ ਦੀ ਉਸਤਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਾਰ ਦੀ ਚਾਲ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿੱਸੇ ਦੀ ਚਾਲ ਧੀਮੀ ਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਿਆਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਬਿਆਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਬੀਰ-ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿੰਗਾਰ-ਰਸ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਦਾ ਘੇਰਾ ਕਿੱਸੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਮਨਪ੍ਰਚਾਵੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ’ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿੱਸਾ-ਕਾਵਿ ਦੀ ਵਿਧਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਈ। ਹੀਰ-ਰਾਂਝਾ, ਸੱਸੀ-ਪੁੰਨੂੰ, ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਾਹਿਬਾਂ, ਯੂਸਫ-ਜੁਲੈਖਾਂ, ਸੋਹਣੀ-ਮਹੀਂਵਾਲ, ਸ਼ੀਰੀ-ਫਰਿਹਾਦ ਆਦਿ ਕਿੱਸੇ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੀਰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਮੋਦਰ ਗੁਲਾਟੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ। ਦਮੋਦਰ ਅਕਬਰ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ। ਦਮੋਦਰ ਨੇ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ। ਇਹ ਹਕੀਕੀ ਧਾਰਾ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗਾਥਾ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਰੰਗ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋਲਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੂਫ਼ੀ ਕਵੀ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ (1560-1600) ਨੇ ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਗਾਥਾ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ;

ਰਾਂਝਣ ਰਾਂਝਣ ਫਿਰਾਂ ਢੂੰਡੇਂਦੀ,
ਰਾਂਝਣ ਮੈਂਡੇ ਨਾਲ, ਨੀਂ ਮੈਂ ਕੈਨੂੰ ਆਖਾਂ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ;

ਰਾਂਝਾ ਹੀਰ ਵਖਾਣੀਐ, ਉਹ ਪਿਰਮ ਪਰਾਤੀ।

ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ;

ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ।
ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੱਥਰ ਚੰਗਾ ਭੱਠ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ।

ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖ਼ਸ਼ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਦਮੋਦਰ ਨੇ ਹੀਰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਲਿਖ ਕੇ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਨੂੰ ‘ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ’ ਲਿਖ ਕੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚੁੰਝ ਚਰਚਾ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਦਮੋਦਰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਤੀ ਤੌਰ ’ਤੇ ਅਰੋੜਾ ਗੁਲਾਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝੰਗ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੀਰ ਦੇ ਬਾਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੱਟੀ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਸ ਇੰਨਾ ਕੁ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੀਕ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਮੋਦਰ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਨੂੰ ‘ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ’ ਕਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ;

ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਕਿੱਸਾ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਣੀ ਨਾ ਕੋਈ।
ਅਸਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਅਲਾਇਆ ਓਹੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਪਇਓਈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਬੰਦ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਦਮੋਦਰ ਦਾ ਵਡੱਪਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਛੰਦਾਬੰਦੀ ਦਾ ਪੂਰਨ ਇਲਮ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫਾਰਸੀ ਮਨਸਵੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਦਵੱਯਾ ਛੰਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦਮੋਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀਰ ਦਾ ਜਨਮ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚੂਚਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੱਟੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦਮੋਦਰ ਆਪਣੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੀਰ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੇਲੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਮੋਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ। ਹੀਰ ਦੇ ਚਾਰ ਭਰਾ ਸਨ ਖਾਨ, ਪਠਾਣ, ਸੁਲਤਾਨ ਤੇ ਬਹਾਦਰ। ਹੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ। ਹੀਰ ਦੇ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਪੂਰ ਚੜ੍ਹਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ;

ਇਤ ਭਤ ਜੰਮੀ, ਇਤ ਭਤ ਮੰਗੀ, ਇਤ ਭਤ ਖੇਡੀ ਤਾਈਂ।
ਇਤ ਭਤ ਬੇੜੀ, ਇਤ ਭਤ ਖੇਲਾ, ਜੰਮੀ ਪਲੀ ਇਥਾਈਂ।

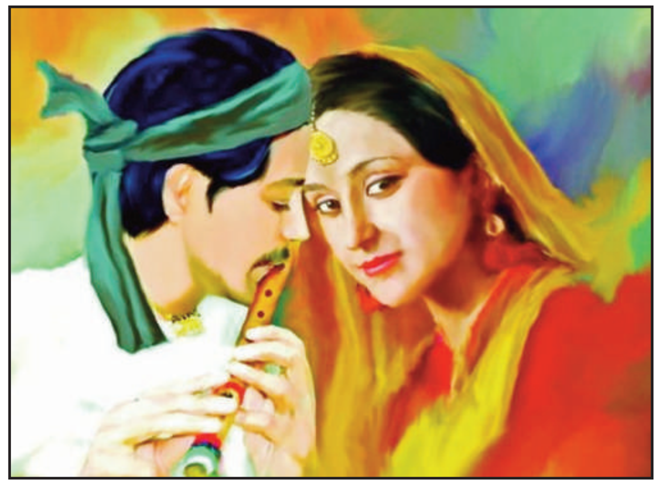

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਮੋਦਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੀਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੱਟੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੀਰ ਨੂੰ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਂਝਾ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਧੀਦੋ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਨੱਸ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੀਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਕੋਈ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸੌ ਮੀਲ ਦਾ ਹੈ। ਹੀਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੱਟੀ ਕਰਨ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਤੁਕਾਂ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ;

ਅੰਗੁਲ ਜੋੜੀ ਨਾਲ ਧੀਦੋ ਦੇ ਅਸੀਂ ਲੱਗੇ ਫਿਰਾਹੇਂ।
ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਮ ਨਾ ਮੂਲ ਗਵਾਹੇਂ।

ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪੋਲ ਇੱਕ ਥਾਂ ਹੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਂਝਾ ਜੋਗੀ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੀਰ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਰੰਗਪੁਰ ਤੋਂ ਨੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੇੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝਾ ਨਾਹੜਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਰਨ ਜਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਹੜਾਂ ਤੇ ਖੇੜਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਮਸਾਨ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਮੋਦਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਦੋ ਬੂਟੇ ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਹੀ’ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕ ਕੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਯੁੱਧ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਮੋਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦਾ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ। ਦਮੋਦਰ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਪਨਾ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਲੜਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਰਾਂਝੇ ਦਾ ਯਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਲੁਕ ਕੇ ਕਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ?

ਨਾਹੜਾਂ ਅਤੇ ਖੇੜਿਆਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਕੋਟ ਕਬੂਲੇ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

TANVIR
Tour & Travels
FRESNO
(559) 803-0055
Where journey don't cost the world
Cheap Fares For Airline Tickets all around the world
Best Deals to India England, Pakistan, Canada and Europe
Our Services
* Cheap Fares For Airline Tickets all around the world
* Best Deals to India, England, Pakistan, Canada and Europe
* Apply for USA Citizenship
* Indian Passport renewal and Visa
* OCI Card and Renunciation
* Family Petition, Work Permit
* Power of Attorney
* Green card renewal
B.R. Joshi, Prop.
5627 N. Figarden Dr. STE 114 Fresno, CA 93722
email: tanvirtravels@gmail.com, www.tanvirtravels.com

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL
ENROLLED AGENT
BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS
TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS, TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAYROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE Only-Agent. NOTARY, REAL ESTATE (SVA), EXPECTING REFUND : GET MONEY BACK FAST!
IRS e-file
CTEC California Tax Education Council Registered Tax Preparer
Open 7 Days
Weekends/Evenings
(Year Round Service)
Resonalbe Rates
Call for Appointment
E.A.
CALL: R. PAL. SINGH EA-
510-750-3464
EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514
Insurance Life- Only Agent #0G76896
39111 Paseo Padre Pkwy , suite 201 C,
Fremont, CA 94538
Email:singhrpal@sbeglobal.net Singhtax.com

ਪਲੈਟੋ ਦੀ ਗੁਫ਼ਾ ਤੋਂ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਤੱਕ ਦੀ ਦੁਨੀਆ

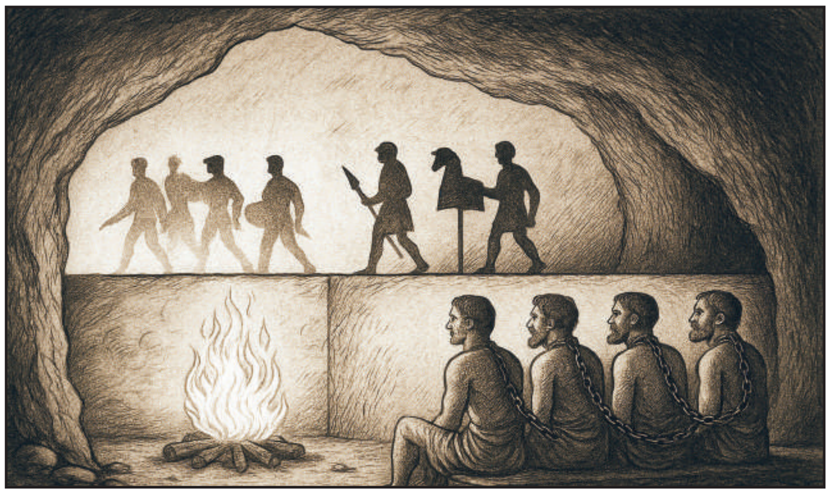

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਪਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਵੀਡੀ ਜ਼, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਸੱਚ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੀ ਹੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇਖਦੇ, ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਉਹੀ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ? ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਲਗਭਗ 2,400 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਲੈਟੋ ਨੇ 'ਗੁਫ਼ਾ ਦੀ ਉਪਮਾ' ਸਿਧਾਂਤ ਰਾਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹਨੇਰੀ ਗੁਫ਼ਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਚਾਈ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਗੁਫ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਜ਼ ਰੋਸ਼ਨੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਭਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀ ਦੁਨੀਆ ਤਾਂ ਗੁਫ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਉਪਮਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਗੁਫ਼ਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ- ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਸਕਰੀਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ

ਸੰਜੀਵ ਪਰਾਸ਼ਰ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਵਟਸਐਪ ਵਰਗੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਸਾਨੂੰ ਉਹੀ ਕੁਝ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਈਕ ਜਾਂ ਕਲਿੱਕ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ 'ਈਕੋ ਚੈਂਬਰ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗੂੰਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵੀ ਇਹੋ ਸੋਚਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਅੱਧੇ-ਅਧੂਰੇ ਵੀਡੀ ਕਲਿੱਪ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਸਿਰਲੇਖ ਅਕਸਰ ਸਾਡਾ ਸੱਚ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਔਨਲਾਈਨ ਖ਼ਰੀਦਦਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਢੁਕਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਹਰ ਐਪ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਸੀਮਿਤ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਅੱਜ ਹੀ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਛੋਟ ਵਰਗੇ ਸੁਨੇਹੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਕਾਹਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਖ਼ਰੀਦ ਕਰ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ। ਨਕਲੀ ਰੇਟਿੰਗਾਂ, ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ (ਪ੍ਰੋਨਸੋਰਡ) ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨਫਲੂਐਂਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ- ਇਹ ਸਭ ਵੀ ਉਹੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਸਮਝ ਕੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੂਗਲ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਨਤੀਜੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ 'ਪੂਰੀ ਸਚਾਈ' ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰੋਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ। ਮਸਨੂਈ ਬੁੱਧੀ (ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਡੀਪਫੇਕ ਵੀਡੀ ਜ਼ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗੁਫ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਤੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚਲਾ ਫ਼ਰਕ ਪਛਾਣਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਕਦੇ ਵੀ ਸੌਖਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ, ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਰ ਜਵਾਬ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਨਲਾਈਨ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਪੋਸਟ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪਰਖੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈਏ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇਹੀ ਇੱਕ ਜਾਗਰੂਕ ਡਿਜੀਟਲ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ।

ਪਲੈਟੋ ਦੀ ਗੁਫ਼ਾ ਦੀ ਉਪਮਾ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੈਦ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਹਨ। ਡਰ, ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਵੱਲ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤਦੋਂ ਹੀ ਅਸਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫੋਨ ਦੀ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ, ਵੀਡੀ ਜਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਲ ਰੁਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛੀਏ- ਕੀ ਮੈਂ ਹਕੀਕਤ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ? ਜੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜਾਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਡਿਜੀਟਲ ਗੁਫ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਸਾਝਰੇ ਉੱਠਣ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਕਿਉਂ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਪੁਨੀ

ਸਵੇਰ ਦਾ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਦਿਨ ਦੇ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਹਾਵਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਵਤ ਹੈ 'ਜਿਹੜਾ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠ ਨਹਾ ਲਿਆ, ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਅੱਧਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਲਿਆ'। ਇਸ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸਵੇਰ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗ਼ਲਤ ਵਰਤੋਂ ਸਾਡੀ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹੀ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

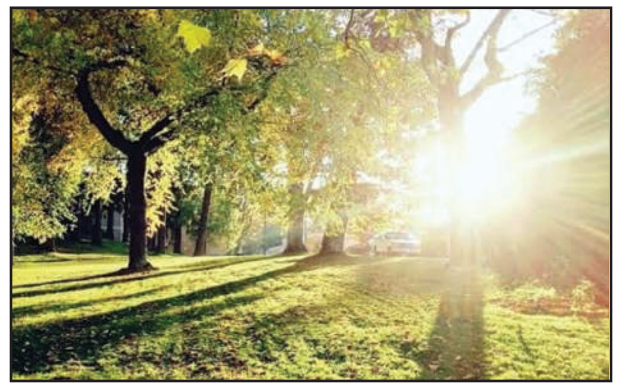

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ॥

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਨੂੰ ਭਟਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਮਰਨ, ਪਾਠ, ਧਿਆਨ ਜਾਂ ਚਿੰਤਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੀਂਦ 'ਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾਗਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਿਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਟੀਚਿਆਂ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਠੰਢੀ ਹਵਾ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਚਹਿਕ, ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਠ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਵਧੇਰੇ ਸਫ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਣਾ ਕਿਸੇ ਵਰਦਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਐਨ ਦਿਮਾਗ਼ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਿਹਤ ਵੀ ਚੰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ, ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟਾਪਾ, ਸ਼ੂਗਰ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਨ ਵੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਨ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬਕ ਹੈ। ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਅਲਾਰਮ ਦੇ ਹੀ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ 'ਜਾਗਦਾ ਕਿਸਮਤ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੁੱਤਾ ਮੌਕੇ ਗੁਆਉਂਦਾ ਹੈ'।

ਅੱਜ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਰਾਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਕਰੀਨ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਦਤ ਅਪਣਾ ਲਈਏ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੌਣਾ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਦਭੁੱਤ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੂੰਜੀ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਗੁਆਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸਮਾਂ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਸਵੇਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਫ਼ਲਤਾ 'ਚ ਬਦਲ ਦੇਈਏ। ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਫ਼ਲਤਾ ਕਿਸੇ ਜਾਦੂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੌਣਾ, ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਣਾ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਆਦਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠਣ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ, ਪਾਠ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨਗੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਣਾ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੀਏ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰੀਏ, ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਸੱਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ: 'ਜੋ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਨ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਵੀ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।'

ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੱਥਰ ਚੰਗਾ ਭੱਠ ਖੇੜਿਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣਾ...

(ਸਫਾ 7 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਦਲੀ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਕੋਟ ਕਬੂਲਾ ਲੜਾਈ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਾਈ-ਤੇਈ ਕੋਹ ਦੂਰ ਸੀ। ਹੀਰ ਅਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤੂੰ-ਤੂੰ ਮੈਂ-ਮੈਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਲੀ ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀਰ ਖੇੜਿਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਖੇੜਿਆਂ ਨੇ ਹੀਰ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਭਾਣਾ ਕਿ ਕੋਟ ਕਬੂਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪਿਆ ਕਿ ਅਦਲੀ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੱਢੀ ਲੈ ਕੇ ਹੀਰ ਨੂੰ ਖੇੜਿਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਦਲੀ ਰਾਜਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਖਿਆ ਤੋਂ ਡਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਖੇੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦੇਵੇਗਾ ਹੀਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਂਝੇ ਨੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਕੇ ਦੁਆ ਮੰਗੀ ਤੇ ਅੱਗ ਬੁਝ ਗਈ। ਅਦਲੀ ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀਰ ਨੂੰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਮੋਦਰ ਕਿੱਸੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ;

ਪੰਦਰਾਂ ਸੈ ਅਤੇ ਉਨੰਤ੍ਰੀ ਸੰਬਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਰਾਏ।
ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝਾ ਹੋਏ ਇਕੱਠੇ, ਝੇੜੇ ਰੱਬ ਮੁਕਾਏ।
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੋ ਅਕਬਰ ਸੰਦੀ, ਦਿਨ-ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸਵਾਏ।
ਆਖ ਦਮੋਦਰ ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ ਜੋ ਲੰਮੀ ਤਰਫ ਸਿਧਾਏ।
ਆਖ ਦਮੋਦਰ ਜੋ ਛਪੇ ਕਥਾਈਂ ਗਏ ਸੋ ਫਿਰ ਨਾ ਆਏ।

ਕਿੱਸੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਖਾਂਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਹੋਇਆ ਦਮੋਦਰ ਅਕਬਰ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਉ ਆਪਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬੰਦ ਦੀ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰੀਏ। ਦਮੋਦਰ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਉਨੱਤ੍ਰੀ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਭਾਵ 1472 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੀਰ ਤੇ ਰਾਂਝੇ ਦਾ ਪੁਨਰ ਮੇਲ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1472 ਈਸਵੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਕਬਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਕਬਰ ਦਾ ਰਾਜਕਾਲ 1556 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਬਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਾਲ ਅਦਲੀ ਰਾਜੇ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ 84 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸੀ। ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਤ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ (1539-1600) ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੀਰ ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਵਲ ਫਤਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਵਲ ਫਤਹ ਲੋਧੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਹਾਕਮ ਸੀ। ਲੋਧੀ ਰਾਜ ਦਾ ਸਮਾਂ 1451 ਈਸਵੀ ਤੋਂ 1556 ਈਸਵੀ ਦਾ ਹੈ।

ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੈਰ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ.

ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਹਨ: ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ (ਸਾਰਜੈਂਟ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ), ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਜੋ ਜੈਟ ਬਲੂ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ 'ਚ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਸਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਪਤਨੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਰੂਬਲ)।

ਖੱਬਿਓਂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ. ਅਤੇ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ. ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸਤ ਸ੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ

ਅਗਸਤ 2026- ਮੇਰੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਚ ਬਰੈਂਪਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੁਪਤਨੀ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 7 ਦਿਨ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਬਿਤਾਏ। ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਊਯਾਰਕ (ਅਮਰੀਕਾ) ਲਈ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਹਵਾਈ ਸਫਰ ਮਗਰੋਂ ਲਾਗੁਆਰਡੀਆਂ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਤਕਰੀਬਨ 9 ਸਾਲ (1985-1994) ਦਾ ਸਾਰਾ ਵੇਲਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਥੇ 72 ਸਟ੍ਰੀਟ, ਮੇਨ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਫਲੱਸਿੰਗ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਫਿਰ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਯੈਲੋ-ਕੈਬ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਾ। ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਇਕ ਦੋਸਤਾਂ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਲੈਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਸਾਰੇ ਘਰ 'ਚ ਲੌਂਗਆਈਲੈਂਡ (ਨਿਊਯਾਰਕ) 'ਚ ਠਹਿਰਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਈਆਂ ਤੇ ਇਉਂ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਟਿਆਲਾ-ਰਾਜਪੁਰਾ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀਏ ਹੋਈਏ।

ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦੋਸਤ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ।

ਮਗਰੋਂ ਇਕ ਐਮ. ਏ. ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਲੜਕੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਨਿਊਯਾਰਕ 'ਚ ਲੌਂਗ-ਆਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲੀ। ਉਸਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰੂਪ ਚੰਦ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਪ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਜਮਾਇਕਾ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਕਈ ਸਾਲ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਭਾਵੇਂ 80ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਟੱਪ ਗਈ ਹੋਈ ਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਹਿੰਦੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ, ਇੱਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਨਸਾਨ ਤਾਜ਼ਾ-ਤਾਜ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਥੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆ ਕੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਇਕ ਭਾਈਬੰਦ ਮਿਲ ਪਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਘਰੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ 40 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਈਏ।

ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾ ਜੋ ਡਡਵਿੰਡੀ (ਕਪੂਰਥਲਾ) ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਰਮਨੀ ਇਕੱਠੇ 1978 ਤੋਂ 1984 ਤੱਕ ਰਹੇ ਸੀ। ਬੜੀ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਤੇ ਇਕ-ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਸੀ ਪਰ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਆਖਿਰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਕਲੀਵਲੈਂਡ (ਓਹਾਇਓ) ਲਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਾ ਸਫਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਦਰਖਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾ (ਏਅਰ ਕੁਆਲਟੀ) 25 ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੋ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਸਮਾਨ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸੁਪਤਨੀ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ।

ਉਥੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਸ. ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਸਰਪੰਚ) ਪਿੰਡ ਸੰਧੂ ਚੱਠਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫੋਨ ਕਾਲ ਰਾਹੀਂ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਪੰਚ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ ਵਾਲੇ (ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਹੰਸਰੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਧਰਮਕੋਟ), ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਣ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਜੀ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸੱਜਣ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਹੋਈ: ਉਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਹੈ:

Cleveland Sikh Gurdwara
8788, Hadden RD
Twinsburg, Ohio 44087
Phone 330-998-6056
216-434-8162

ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਅਦੀਬ ਸਿੱਖ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹਨ।

ਸਿਫਤ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਥਾਲੀਆਂ, ਕੌਲੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਗਤ 'ਚ ਬੈਠ ਜਾਵੋ, ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨੀ ਦੇਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਖਾਣਾ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਫਤਿਹ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ ਤੇ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੀਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਲੰਗਰ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸੈਨਹੋਜ਼ੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਅਕਸਰ ਰੇਡੀਓ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਤਿੰਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮਹਾਂਵਾਕ ਵੀ ਇਵੇਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਵੀ ਉਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸਭਿੰਨਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਉਂਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮਗਰੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵੀ ਕੀਤੀ:

Guru Gobind Singh Society of Cleveland
38 Tarbell Ave
Bedford, Ohio- 44146
Phone- 440- 232-1702

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ

1. ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ- ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ
2. ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ- ਪੰਜਾਬ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ
3. ਮਨਧੀਰ ਸਿੰਘ
4. ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
5. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
6. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
7. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ

ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਕੂਲ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਸਿਖ-ਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਐਮ. ਡੀ.) ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਭੇਜਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਅਖਬਾਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ 'ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਾਨੂੰ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਦੇ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਫੇਰੀ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਉਥੇ 4 ਦਿਨ ਬਿਤਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਕਲੀਵਲੈਂਡ (ਓਹਾਇਓ) ਵਿਖੇ ਵੀ 4 ਦਿਨ ਕੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੇ-ਏਰੀਆ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਮਨ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਪੁਗਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ 1985 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1994 ਤੱਕ ਰਹੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਕਲੀਵਲੈਂਡ 'ਚ ਮੈਂ ਸ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪੇਂਡੂ ਮਾਹੌਲ ਸੀ, ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਨਕਲੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ***(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)***

ਨਿਊਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੈਰ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੰਧਾਵਾ, ਜੱਸੀ ਰੰਧਾਵਾ, ਮਨੂ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਸ. ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ

ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ.

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਧਰਮਕੋਟ ਵਾਲੇ (ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਹੰਸਰੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਧਰਮਕੋਟ), ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਣ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਜੀ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸੱਜਣ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ

ਡਾ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ), ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਪੰਜਾਬ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ), ਮਨਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਬ੍ਰੈਡਫੋਰਡ ਦੀ ਕਮੇਟੀ

ਜੱਸੀ ਰੰਧਾਵਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਅਤੇ ਸੁਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਜੱਸੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ

Guru Gobind Singh Society of Cleveland

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਬੀਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮਨੂ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਜੱਸੀ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਹਨ: ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ (ਸਾਰਜੈਂਟ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ), ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਸਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਜੋ ਜੈਟ ਬਲੂ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ 'ਚ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਸਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਪਤਨੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਰੂਬਲ)।

ਵੱਡੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਧੀਅ ਜਸਮਨ ਕੌਰ ਤੇ ਬੇਟਾ-ਪ੍ਰਭ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਬੇਟਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਮੇਰੀ ਫੇਰੀ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਚਾਅ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਚ ਬਦਲ ਕੇ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਰੇ ਵੀਰਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹੋ, ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਹੈ ਗੁਆਉਣਾ ਨਾ, ਕਿਧਰੇ ਇਹ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ। ਮੈਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਪਵਾਈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਜਿਊਂਦੇ ਵੱਸਦੇ ਰਹੋ, ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਜੀਓ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਖੀ ਲੰਘੇਗੀ।

*****

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅਲਬਰਟਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੈਕ ਲਾ ਬੀਸ਼ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟਸ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

ਜਸਵੰਤ ਵਿਰਲੀ

ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 1,500 ਹੈ। ਕਾਲਜ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਨੂੰ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਰਿਫਿਊਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਆਈਆਰਸੀਸੀ (ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਆਈਆਰਸੀਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਉਹ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਹੈ, ਜੋ ਯੋਗ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ

ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਗਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਬਚਤ ਲਗਾਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਲਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੱਕ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 15 ਮਈ 2024 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ ਆਰ ਸੀ ਸੀ (ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੈਨੇਡਾ) ਵੱਲੋਂ 15 ਮਈ 2024 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 24 ਜੂਨ 2026 ਨੂੰ ਆਈਆਰਸੀਸੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਅਪਡੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਯੋਗਤਾ ਸਬੰਧੀ ਗੈਰ-ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਈਆਰਸੀਸੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਆਈ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੀਜੀਡਬਲਿਊਪੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਖਰੇ ਕਿਉਂ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਪਿਛੋਕੜ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ ਇੰਨਾ ਅੰਤਰ ਕਿਉਂ ਆਇਆ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸਣੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਘਰੇਲੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਿਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਮਾਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿਉਂ ਮਿਲੇ।

ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਫਿਰ ਉਭਰੇ

ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਹੂੰਝਾ-ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਬਰਲਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਅਤੇ ਮਾਸਕੋ ਤੱਕ ਸਿਆਸੀ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਸੂਬੇ ਸੈਕਸਨੀ ਐਨਹਾਲਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ-ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ 'ਅਲਟਰਨੇਟਿਵ ਫਾਰ ਜਰਮਨੀ' ਯਾਨੀ ਏਐਫਡੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾੜਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੀ ਹੈ।

ਸੂਬਾਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਨਤੀਜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, 35 ਸਾਲਾ ਕਰਿਸ਼ਮਈ ਆਗੂ ਉਲਰਿਖ ਸੀਗਮੁੰਡ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਏਐਫਡੀ ਨੇ 43.8% ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਯੂਨੀਅਨ (ਸੀਡੀਯੂ) ਸਿਰਫ਼ 17.2% 'ਤੇ ਸਿਮਟ ਗਈ। ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹਨ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ ਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਫ਼ੀਸਦੀ 77.8% ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 83 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਸੂਬਾਈ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਏਐਫਡੀ 39 ਸੀਟਾਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਦੇ 42 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਫ਼ਤਵਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਐਲਿਸ ਵਾਈਡੇਲ ਅਤੇ ਟੀਨੋ ਚਰੂਪੱਲਾ ਨੇ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ 2021 ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਗੂ ਉਲਰਿਖ ਸੀਗਮੁੰਡ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਿਲਹਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 50 ਤੋਂ 55 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਬੀਐੱਸਡਬਯੂ 'ਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜ ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੀ ਐੱਸ ਡਬਯੂ ਵੀ ਮਾਈਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਗੈਸ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਏਐਫਡੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਹਨ।

ਸੈਕਸਨੀ-ਐਨਹਾਲਟ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ 16 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਦੇ 5.9 ਕਰੋੜ ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ 17 ਲੱਖ ਵੋਟਰ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਨਤੀਜੇ ਇੰਨੇ ਅਹਿਮ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀ ਏਐੱਫਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੀ ਹੋਵੇ।

ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਅਸਰ, ਇਹ ਵੋਟਿੰਗ ਭਾਵੇਂ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਏਐਫਡੀ ਦੀ ਇਸ ਹੂੰਝਾ-ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਨੇ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ 'ਚ ਘਿਰੀ ਕੇਂਦਰਵਾਦੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦਬਾਅ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਗੈਰ-ਮਕਬੂਲ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਚਾਂਸਲਰ, ਫ੍ਰੀਡਰਿਖ ਮਰਜ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਆਖ਼ਰੀ ਕਿੱਲ ਸਾਬਤ ਹੋ

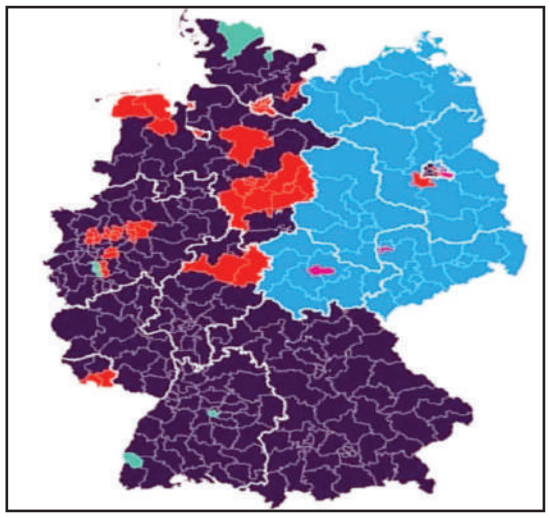

ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਐਫਡੀ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਸੈਂਟਰ-ਲੈਫਟ ਐੱਸਪੀਡੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਾਰਸ ਕਲਿੰਗਬੀਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਬਰਲਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ, 1945 ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੱਟੜ ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੁਲਿਸਿੰਗ, ਕਾਨੂੰਨ-ਵਿਵਸਥਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰੀ ਚੋਣ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਐਗਜ਼ਿਟ ਪੋਲ ਦਾ ਸਕ੍ਰੀਨਸ਼ੌਟ 'ਟਰੂਥ ਸੋਸ਼ਲ' 'ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਏਐਫਡੀ ਦਾ "ਜਰਮਨਾਂ ਲਈ ਜਰਮਨੀ" ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਟਰੰਪ ਦੇ MAGA ਮਾਡਲ ਦੀ ਹੂਬਹੂ ਨਕਲ ਹੈ, ਯੂਰਪ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਏਐਫਡੀ ਵੀ ਟਰੰਪ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਕਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣਾ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਅਤੇ "ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਬਣਾਉਣ" ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਨਾ-ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਤਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡੌਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੂਸੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਸਿੱਧੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਫੰਡ ਦੇ ਸੀਈ ਕਿਰਿਲ ਦਮਿਤਰੀਵ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਐਫਡੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ "ਇਤਿਹਾਸਕ", ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਬਦਨਾਮ" ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ "ਅਪਮਾਨਿਤ" ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫ੍ਰੀਡਰਿਖ ਮਰਜ਼ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਯੂਕੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੀਰ ਸਟਾਰਮਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਦੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਈ ਦਮਿਤਰੀਵ ਵੱਲੋਂ ਯੂਕੇ 'ਤੇ ਇਹ ਤਨਜ਼ ਕਿਉਂ ਕੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਦਰਅਸਲ ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਯੂਕਰੇਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਕੱਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀਵ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੂਸੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਮਾਸਕੋ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਏਐਫਡੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੂਸ-ਪੱਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੂਕਰੇਨ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜੀ ਮਦਦ ਭੇਜਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਾਸਕੋ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਵੀ ਸੈਕਸਨੀ-ਐਨਹਾਲਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਨੇੜਿ ੰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਸ, ਇਟਲੀ, ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੱਟੜ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਭਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਾਟੋ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿਰੁੱਧ ਯੂਰਪ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਏਕਤਾ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਪੇਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ 'ਵੋਕਸ' ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ, ਸੈਂਟੀਆਗੋ ਅਬਾਸਕਲ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਐਕਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੈਕਸਨੀ-ਐਨਹਾਲਟ ਵਿੱਚ ਏਐਫਡੀ ਦੀ ਜਿੱਤ "ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ" ਸੀ। ਜਦਕਿ ਪੋਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਸਕ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਪੋਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੂਰਖ ਅਤੇ ਗ਼ੱਦਾਰ ਹੀ ਏਐਫਡੀ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਹਦਾਦ ਨੇ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਲਈ ਇੱਕ "ਗੰਭੀਰ ਪਲ" ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਝੰਡਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਿਆ ਮਹਿੰਗਾ, ਨੌਜਵਾਨ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮਿਲਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਲਾ ਝੰਡਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਗਰਮਾ ਗਈ ਹੈ। ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨਾਲ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਤੀਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਉਧਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਦੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਸੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ 2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ੇਰੋਂ 'ਚ ਲੋਕ ਮਿਲਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਝੰਡਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਸੀਐੱਮ ਮਾਨ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਕਾਲਾ ਝੰਡਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸੁਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨਾਲ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਤੀਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰਾਤ ਭਰ ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਐੱਸਡੀਐੱਮ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ। ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਧਮਕਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਲਹਾਲ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੇਰ-ਏ-ਇਲਾਜ ਹੈ।

ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ ਰਵਜੋਤ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਦੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਸੱਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸੱਟਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਛੇ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।" ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮੋਹਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Padam Builders Inc.

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੌਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Harpreet Singh Padam 510-695-6435
Gurpreet Singh Padam 510-962-2593
email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

Gurpreet Singh Padam

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

Harpreet Singh Padam

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD, CA- 94545

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸਤਾ

1. Wedding Lehngas
2. Mens wear-shervani
3. Kurte Pajame
4. Sharara Suits.
5. Patiala. Suits.
6. pression stove jewelery
7. kids wear
8. Turbans (paggan). 80 colors

1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹਿੰਗੇ
2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
3. ਕੁੜਤੇ ਪਜਾਮੇ
4. ਸ਼ਰਾਰਾ ਸੂਟ
5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
6. ਗਹਿਣੇ
7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
80 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

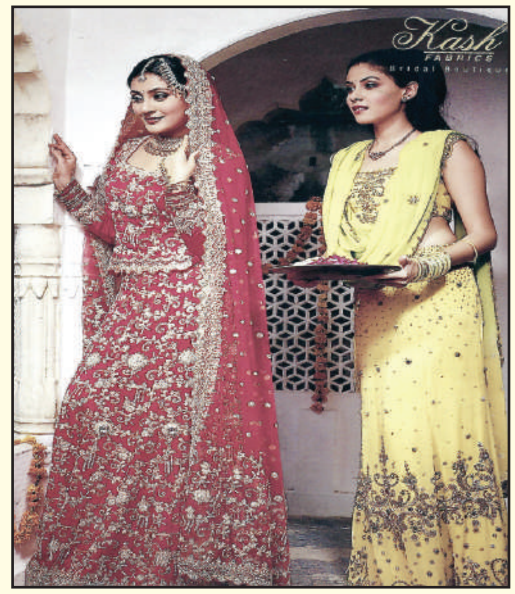

Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga
kashfabrics@gmail.com

Kash fabrics
29576 Mission Blvd
Hayward,CA 94544
510-538-1138

Quick Lube & Smog

Auto repair, Diagnostics & Smog Check Station

ਚਲਦੀਆਂ (Used) ਕਾਰਾਂ, ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਗੋਗੀ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

SUKHWINDER BHELLA
510-757-6775 gogibhella@gmail.com

TENNYSON AUTO

Car Sale Service and Repair

SUKHWINDER BHELLA, Manager
tennysonauto1@gmail.com
510-330-7112, 510-757-6775
691 W. Tennyson Rd Hayward, CA 94544

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

* 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
* ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
* ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)
600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812
www.moonindiancuisine.net

ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ ’ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ‘ਦਾ ਬਲੈਕ ਪ੍ਰਿੰਸ’ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਲੱਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਡਾਇਬਟੀਜ਼

ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਟਾਈਪ-2 ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਵਧਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਕੁਈਨ ਮੈਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੋਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰਸਾਲੇ ‘ਪਲੋਸ ਮੈਡੀਸਨ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਨੇ 2010 ਤੋਂ 2020 ਦਰਮਿਆਨ ਟਾਈਪ-2 ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 28,720 ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 39 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਹਤ ਘਟਨਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰਾ ਸੀ।

ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਵੱਧ ਸੀ (5.3 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 8.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ (5.3 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 8.4 %), ਆਖ਼ਰੀ ਪੜਾਅ ਦੀ ਗੁਰਦੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹਾਈਪਰਟੈਂਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਦਰਾਂ ਸਨ। ਟੀਮ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਔਸਤਨ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵੱਧ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਦਰ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ੂਗਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਪਣਾਓ ਚੀਨੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪ

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਦੇ ਵਧਦੇ ਭਾਅ ਅਤੇ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਣਾ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਖੰਡ ਸਿਹਤ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਖੰਡ ਦੇ ਹੈਲਦੀ ਆਪਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਨੈਚੁਰਲ ਮਿਠਾਸ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਗੇ।

ਖ਼ਜੂਰ– ਖ਼ਜੂਰ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਸਭ ਨੇ ਚੱਖੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸ ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੈਲਦੀ ਆਪਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖੰਡ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਉੱਥੇ ਹੀ, ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਖ਼ਜੂਰ ਨੂੰ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਖ਼ਜੂਰ ਦੇ ਬੀਜ ਕੱਢ ਲਵੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 15 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭਿ ਂ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਕਸੀ ਵਿੱਚ ਪੀਸ ਕੇ ਗਾੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪੇਸਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਚਾਹ-ਕੌਫ਼ੀ ਵਿੱਚ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾ ।

ਖ਼ਜੂਰ ਦਾ ਸਿਰਪ ਵੀ ਬਣਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖ਼ਜੂਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 10-12 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਉਬਾਲ ਲਵੋ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਿਰਪ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਣੀ ਛਾਣ ਕੇ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖ ਲਵੋ। ਖ਼ਜੂਰ ਦੇ ਬੀਜ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਕੇ ਸੁੱਕਾ ਪੀਸ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿੱਠੀ ਡਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਟੀਵੀਆ– ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਟੀਵੀਆ ਦਾ ਪੌਦਾ ਇੱਕ ਨੈਚੁਰਲ ਸਵੀਟਨਰ ਹੈ ਜੋ ਚੀਨੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੌਦਾ 'ਸ਼ੂਗਰ ਪਲਾਂਟ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟੀਵੀਆ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ

ਘਟਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਰਦਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਚਾਹ ਜਾਂ ਕੌਫ਼ੀ ਬਣ-ਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ 1-2 ਪੱਤੀਆਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸ਼ਹਿਦ– ਸ਼ਹਿਦ ਇੱਕ ਹੈਲਦੀ ਸ਼ੂਗਰ ਆਲਟਰਨੇਟਿਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਚਾਹ ਬਣਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਦ ਪਾ ਕੇ ਹਰਬਲ ਡ੍ਰਿੰਕ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲਵੋ। ਬੱਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਸ਼ਹਿਦ ਨੂੰ ਉਬਲਦੀ ਚਾਹ ਜਾਂ ਕੌਫ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਉਣਾ ਹੈ।

ਦਾਲਚੀਨੀ ਅਤੇ ਸੌਂਫ਼– ਚਾਹ ਜਾਂ ਕੌਫ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕਦਮ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਮਿਠਾਸ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਦਾਲਚੀਨੀ ਅਤੇ ਸੌਂਫ਼ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਫਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਲਕਾ ਮਿੱਠਾਪਣ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਵਾਦ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ 2 ਚਮਚ ਸੌਂਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ 1 ਇੰਚ ਦਾਲਚੀਨੀ ਮਿਲਾਓ।

ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹਨ ਦਾਲਾਂ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਭਰਪੂਰ ਐਨਰਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ। ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਲਈ ਮਹਿੰਗੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਸ ਹੀ ਇੱਕਮਾਤਰ ਰਸਤਾ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਸਸਤੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਭੋਜਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਦੇ, ਸਿਰਫ਼ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖ਼ੁਰਾਕ ਅਪਣਾ ਕੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ:

ਅਰਹਰ, ਮੂੰਗੀ, ਮਸਰ, ਉੜਦ (ਮਾਂਹ) ਅਤੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਾਲ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਦਾਲ, ਸੂਪ, ਖਿਚੜੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਚੀਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਟੋਰੀ ਦਾਲ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਪੁੰਗਰੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਕਮਾਲ

ਮੂੰਗੀ, ਕਾਲੇ ਛੋਲੇ ਅਤੇ ਮੇਥੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਕੁਰਿਤ ਕਰਕੇ ਖਾਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬੇਹਦ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਸਪ੍ਰਾਊਟਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਅਤੇ ਮਿਨਰਲਜ਼ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਚਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਅਪਣਾਓ

ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ ਅਤੇ ਪਨੀਰ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਸਰੋਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇੱਕ ਗਲਾਸ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਟੋਰੀ ਦਹੀਂ ਖਾਣਾ ਸਰੀਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਨੀਰ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਬਜ਼ੀ, ਸਲਾਦ ਜਾਂ ਪਰਾਂਠੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਛੋਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਂਹ ਤੋਂ ਮਿਲੇਗੀ ਭਰਪੂਰ ਐਨਰਜੀ

ਦੇਸੀ ਛੋਲੇ, ਕਾਬੁਲੀ ਛੋਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜਮਾਂਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਬਲਕਿ ਫ਼ਾਈਬਰ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਐਨਰਜੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੇਟ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਨੈਕਸ ਲਈ ਚੁਣੋ ਡ੍ਰਾਈ ਫ਼ਰੂਟਸ ਅਤੇ ਸੀਡਜ਼

ਬਾਦਾਮ, ਮੂੰਗਫ਼ਲੀ, ਅਖ਼ਰੋਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਦੂ ਅਤੇ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੇ ਬੀਜ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸਨੈਕਸ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੈਲਦੀ ਫ਼ੈਟਸ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਸਮੂਦੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂ ਸਲਾਦ ਨਾਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੋਇਆਬੀਨ ਅਤੇ ਟੋਫ਼ੂ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹੋ, ਤਾਂ ਸੋਇਆਬੀਨ, ਸੋਇਆ ਚੰਕਸ ਅਤੇ ਟੋਫ਼ੂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰੀਨ ਆਪਸ਼ਨ ਹਨ। ਸੋਇਆ ਚੰਕਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਬਜ਼ੀ, ਪੁਲਾ ਜਾਂ ਪਰਾਂਠੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉੱਥੇ ਹੀ, ਟੋਫ਼ੂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਪਕਾ ਕੇ ਜਾਂ ਸਲਾਦ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਖਾਧਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਦਾ ਦੇਸੀ ਕੰਬੀਨੇਸ਼ਨ

ਸਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਭਾਰਤੀ ਥਾਲੀ, ਜਿਵੇਂ ਦਾਲ-ਚੌਲ, ਰੋਟੀ-ਦਾਲ ਜਾਂ ਖਿਚੜੀ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਮੀਨੋ ਐਸਿਡ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਰਸਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ

ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਸਾਡੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੋਜ ਜਾਂ ਗਠੀਏ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਸਥਾਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਰਦ ਅਤੇ ਅਕੜਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਟੀ ਆਰਥਰਾਈਟਿਸ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ, ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸੱਟ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮੌਸਮ ਸਰੀਰਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੀ ਹਾਂ, ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਵਧਣਾ ਕੋਈ ਦਿਮਾਗੀ ਵਹਿਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਦਲਾਅ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੌਸਮ ਅਚਾਨਕ ਠੰਢਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਬਲੱਡ ਵੈਸਲਜ਼ ਸੁੰਗੜਨ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅੰਗਾਂ ਤੱਕ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਹਾਅ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠੰਢੀ ਅਤੇ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਹਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਟੈਂਡਨ ਅਤੇ ਲਿਗਾਮੈਂਟ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮੋੜਨ ਵਿੱਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੌਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ, ਹਵਾ ਬਹੁਤ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰਲ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ। ਘੱਟ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਮੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੱਥਾਂ, ਗਿੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਜ ਅਤੇ ਕਠੋਰਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਉਪਾਅ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ:

* ਠੰਢ ਅਤੇ ਨਮੀ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਏਸੀ ਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਬੈਠਣ ਜਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗਿੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੋ।
* ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤ ਕਰੋ: ਜੇਕਰ ਬਾਹਰ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਰ ਕਰੋ। ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲਕਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਯੋਗਾ ਕਰੋ।
* ਗਰਮ ਕੰਪਰੈੱਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ: ਦਰਦ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ 15 ਤੋਂ 20 ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਹੀਟਿੰਗ ਪੈਡ ਜਾਂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੈਗ ਰੱਖੋ। ਇਹ ਖ਼ੂਨ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾ-ਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
* ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਹਾਈਡਰੇਸ਼ਨ: ਦਿਨ ਭਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਸਾ ਪਾਣੀ ਪੀ । ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਭੋਜਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜੋ ਸੋਜ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਲਦੀ, ਅਦਰਕ, ਮੇਗਾ-3 ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਅਖਰੋਟ।
* ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਬਚੋ: ਬੱਦਲਵਾਈ ਵਾਲਾ ਮੌਸਮ ਇਸ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਧੁੱਪ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰੋ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਲ ।

ਮੁਫ਼ਤਖ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ

ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਵੇਖਣ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੂਬਿਆਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਰਵਰੀ, 2026 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ/ਸਮੱਗਰੀ/ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ/ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਵੰਡਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ/ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ।

ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ 'ਚ ਮੁਫ਼ਤ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਫੂਡ ਕਿੱਟਾਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸਕੀਮ 'ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ' ਤੇ 2026-27 ਦੇ ਬਜਟ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀਆਂ ਦਲਿਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1500 ਤੇ ਜਰਨਲ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਹਿੱਤ, ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਾਂ ਘੱਟ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਭਾਵ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 1996 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ 50 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਰੇਟ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 1997 'ਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 2002 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੇ 2003-2006 ਤੱਕ ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ 2006 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 2007 'ਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਲਈ 200 ਯੂਨਿਟਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 2017 'ਚ ਇਕ ਵੇਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। 2022 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਵੀ ਸਹੂਲਤਾਂ/ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਜਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਸਗੋਂ ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ 300 ਯੂਨਿਟਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ 2027 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ 300 ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸੂਬੇ 'ਚ ਲਗਭਗ ਛੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ, ਘਰੇਲੂ 300 ਯੂਨਿਟਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸਬਸਿਡੀ, 7 ਕਿਲੋਵਾਟ ਤੱਕ 2150 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਸਬਸਿਡੀ, ਛੋਟੀਆਂ ਪਾਵਰ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ, ਦਰਮਿਆਨੇ ਪਾਵਰ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਵਰ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਕਰੀਬਨ 22000-24000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 18-20 ਫ਼ੀਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। 1996 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਲਗਭਗ 900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 22000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਦਾ 19-20 ਫ਼ੀਸਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1996-97 ਤੋਂ 2014-15 ਤੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ 'ਤੇ 43600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2020-2021 ਤੱਕ 1,18,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 1996 ਤੋਂ 2025 ਤੱਕ ਲੱਗਭਗ 1,75,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਉਤੇ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਕੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਖ਼ਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2024-25 ਦੇ ਬਜਟ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਯੋਜਨਾ ਲਈ 450 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚਾ ਲਗਭਗ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਰਚ 2022 ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ 2024, ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ 1,548 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ 32146 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬਾ ਇਸ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਖ਼ਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਅੱਗੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਰਚ ਵਧਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ਰ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤੀ ਮੁਫ਼ਤ ਫੂਡ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ ਸਕੀਮ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2026 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸੂਬੇ ਦੇ 40 ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਗਭਗ 50 ਫ਼ੀਸਦ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕਣਕ ਨਾਲ ਮੁਫ਼ਤ ਫੂਡ ਕਿੱਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਇਆ ਕਰਨੀਗੀਆ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 1000 ਰੁਪਏ ਮਾਣ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ 2026-27 ਦੇ ਬਜਟ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀਆਂ ਦਲਿਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1500 ਤੇ ਜਰਨਲ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਰੁਪਏ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਜਟ 'ਚ 9300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ 22000-23000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਲਗਭਗ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 9300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਰਸੋਈ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਮੁਫ਼ਤ ਫੂਡ ਕਿੱਟਾਂ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਆਉਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਦਾ 17-18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਖ਼ਰਚ ਆਉਣਗੇ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਖ਼ਰਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਕੀ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ।

ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਚ 2024 ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਸੂਬੇ ਸਿਰ 343626.39 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ 43.88 ਫ਼ੀਸਦ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ, 2024-25 ਦੇ ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਰਜ਼ਾ ਵੱਧ ਕੇ ਮਾਰਚ 2025 'ਚ 374091.31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ 44.05 ਫ਼ੀਸਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਰਚ 2026 ਤੱਕ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਵੱਧ ਕੇ 4,17,136.10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ 46 ਫ਼ੀਸਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰਚ 2027 ਤੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਵੱਧ ਕੇ 4,47,754.78 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ 4,60,000 ਤੋਂ 4,70,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 2027-28 ਤੱਕ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤ 50 ਫ਼ੀਸਦ ਤੱਕ ਅਤੇ 2031 ਤੱਕ 60 ਫ਼ੀਸਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਹਾਲਤ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਫਸ ਜਾਵੇਗਾ।ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਬ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੁਝ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਧਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ ਊਰਜਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ ਮਸਲਨ ਈਰਾਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਗੈਸ ਦੀ ਘਾਟ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿਚ ਈਥਾਨੋਲ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਆਦਿ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 'ਚ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਵਰਗੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂੰਹ ਅੱਡ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਹੱਲ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਿਲੇ ਪਰ ਪਰਾਲੀ ਜਾਂ ਫ਼ਸਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਘਟਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਮੁੜ ਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਪਰਾਲੀ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਬੋਝ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਈਂਧਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਹੈ-ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੰਪ੍ਰੈੱਸਡ ਬਾਇਓਗੈਸ (ਸੀਬੀਜੀ) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ, ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਸੀਬੀਜੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਇਕ ਪੂਰਾ ਆਰਥਿਕ ਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਈਰਾਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਆਈ ਪੈਟਰੋਲ, ਗੈਸ ਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਘਟੇਗੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵੀ ਬਚੇਗੀ।

ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਲੈਨਿੰਗ ਐਂਡ ਐਨਾਲਿਸਿਜ਼ ਸੈੱਲ (ਪੀਪੀਏਸੀ) ਦੇ 31 ਮਾਰਚ 2025 ਵਾਲੇ ਸੂਬਾਈ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਸਤਨ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 1.044 ਲੱਖ ਟਨ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ 3.313 ਲੱਖ ਟਨ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 12.53 ਲੱਖ ਟਨ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ 39.76 ਲੱਖ ਟਨ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੈਟਰੋਲ 3,430 ਟਨ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ 10,890 ਟਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਔਸਤ ਘਣਤਾ ਲਗਪਗ 0174 ਕਿੱਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕਰੀਬ 0.83 ਕਿੱਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲਗਪਗ 46 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ 1.31 ਕਰੋੜ ਲੀਟਰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਸੀਐੱਨਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀਪੀਏਸੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀਐੱਨਜੀ ਦੀ ਔਸਤ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵਿਕਰੀ 8.91 ਮਿਲੀਅਨ ਘਣ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਇਹ ਲਗਪਗ 106.9 ਮਿਲੀਅਨ ਘਣ ਮੀਟਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੀਬੀਜੀ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਐਨਰਜੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਏਜੰਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਛੇ ਸੀਬੀਜੀ ਪਲਾਂਟ ਲਗਪਗ 107.48 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 57 ਸੀਬੀਜੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 815.68 ਟਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਚਾਲੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਲਗਪਗ 2.80 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਅਰਥਾਤ 28 ਲੱਖ ਟਨ ਪਰਾਲੀ ਸਾਲਾਨਾ ਖਪਤ ਕਰਨਗੇ। 815.68 ਟਨ ਸੀਬੀਜੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਲਗਪਗ 2.98 ਲੱਖ ਟਨ ਸੀਬੀਜੀ ਸਾਲਾਨਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਐੱਨਜੀ ਖਪਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਬੀਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਗੈਸ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਘਣਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮਰੱਥਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਐੱਨਜੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸੀਬੀਜੀ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਦਯੋਗ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀਬੀਜੀ ਦੇ ਗੁਣ ਸੀਐੱਨਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀਐੱਨਜੀਆਰਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਟੋਮੋਟਿਵ ਈਂਧਨ ਵਜੋਂ ਸੀਐੱਨਜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਸੀਐੱਨਜੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੀਬੀਜੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਆਂ ਸੀਬੀਜੀ ਅਨੁਕੂਲ ਗੱਡੀਆਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੀਐੱਨਜੀਆਰਬੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਟਰੋਲ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਐੱਨਜੀ ਕਿੱਟ ਰਾਹੀਂ ਸੀਐੱਨਜੀ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਪੀਆਰਟੀਸੀ, ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਕੂੜਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਵਾਹਨ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਫਲੀਟਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਸੀਬੀਜੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ੁਦ ਸੀਬੀਜੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖ਼ਰੀਦਦਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੀਬੀਜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸ ਸੀਬੀਜੀ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਬੱਸ ਦਾ ਈਂਧਨ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ ਊਰਜਾ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ

(ਸਫਾ 15 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਪੂਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸੀਬੀਜੀ ਪਲਾਂਟ, ਪਰਾਲੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬੇਲਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਸਟੋਰੇਜ, ਪੰਪ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਸੇਵਾਵਾਂ। ਪੀਪੀਏਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਵੈਟ ਤੋਂ 2025-26 ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 8,644.4 ਕਰੋੜ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਔਸਤਨ ਲਗਪਗ 23.7 ਕਰੋੜ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਲਈ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦੀ ਖਪਤ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੀਬੀਜੀ ਵੱਲ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ-ਜੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਆਮਦਨ ਘਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੀਬੀਜੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਨਵਾਂ ਊਰਜਾ-ਅਰਥਚਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਪੀਪੀਏਸੀ ਦੇ 2024-25 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਨੇ 242.4 ਕੁ ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 137 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖ਼ਰਚ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਗਪਗ 51.1 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦ ਵੀ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 23.9 ਕੁ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸੀ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਕੀਮਤ ਲਗਪਗ 160.9 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਬਣੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੀ ਲਗਪਗ 88.2 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹੀ।

ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਦੇਸੀ ਸੀਬੀਜੀ ਰਾਹੀਂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਇਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸੀਬੀਜੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ ਚਰਚਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸੀਬੀਜੀ ਪਲਾਂਟ ਵਿਚ ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਗੈਸ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਗੈਨਿਕ ਖਾਦ ਵਰਗੇ ਉਪ-ਉਤਪਾਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੈਵਿਕ ਖਾਦ ਵਜੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅੱਜ ਵੀ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਰਾਮਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। 2023-24 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਲਗਪਗ 70.42 ਲੱਖ ਟਨ ਯੂਰੀਆ, 55.67 ਲੱਖ ਟਨ ਡੀਏਪੀ, 28.69 ਲੱਖ ਟਨ ਐੱਮਓਪੀ ਅਤੇ 22.17 ਲੱਖ ਟਨ ਐੱਨਪੀਕੇਐੱਸ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਲਗਪਗ 176.95 ਲੱਖ ਟਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੀਬੀਜੀ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਮਾਡਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪਰਾਲੀ →ਗੈਸ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰਾਲੀ →ਸੀਬੀਜੀ, ਜੈਵਿਕ ਖਾਦ ਈਂਧਨ ਦੀ ਬੱਚਤ ਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਬਦਲੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਬਣੀ ਖਾਦ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਾ ਬਦਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਜੈਵਿਕ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਦੀ ਕੁਝ ਲੋੜ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੀਬੀਜੀ ਕਾਰਨ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਈਂਧਨ ਦੀ ਮੰਗ ਘਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਬੱਚਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਬੀਜੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰਾਲੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ, ਬੇਲਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਸਟੋਰੇਜ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਗੈਸ ਗਰਿੱਡ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖ਼ਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਬੱਚਤ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪੰਜ-ਪੜਾਅ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਜਿੱਥੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਪਾਰਕ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖ਼ਰੀਦ ਵਿਚ ਸੀਬੀਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਦੂਜਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀਬੀਜੀ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਰਾਲੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਨੈੱਟਵਰਕ। ਤੀਜਾ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਪਰਾਲੀ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖ਼ਰੀਦ ਕੀਮਤ। ਚੌਥਾ, ਸੀਬੀਜੀ ਪੰਪਾਂ ਅਤੇ ਗੈਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਵੇਸ਼ ਯੋਜਨਾ। ਪੰਜਵਾਂ, ਸੀਬੀਜੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਦਰਾਮਦ ਬੱਚਤ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮੁੜ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ।

ਸੀਬੀਜੀ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪੈਟਰੋਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੀਬੀਜੀ ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਸੀਬੀਜੀ ਨਾਲ ਸੀਐੱਨਜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਥਾਂ ਗੈਸ ਈਂਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ

ਜਯੋਤੀ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਝੁਕਾਅ ਵਾਲੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਿਰਜ਼ਾ ਫਖਰੁਲ ਇਸਲਾਮ ਆਲਮਗੀਰ, ਮਾਰਚ 1971 ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 23 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉੱਤਰੀ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਠਾਕੁਰਗਾਓਂ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਸਰਚਲਾਈਟ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਹੱਥੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ 27 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਆਲਮਗੀਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੇਜਰ ਜ਼ਿਆਉਰ ਰਹਿਮਾਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਮੇਜਰ ਜ਼ਿਆਉਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਚਿੱਟੋਗ੍ਰਾਮ (ਤਤਕਾਲੀ ਚਿਟਗਾਓਂ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਟਿਕਾਣੇ ਤੋਂ ਸ਼ੇਖ ਮੁਜੀਬੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਲਈ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਮੇਜਰ ਜ਼ਿਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 'ਜੋਏ ਬਾਂਗਲਾ!' (ਜੈ ਬਾਂਗਲਾ!) ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਗੂੰਜਿਆ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਨਾਅਰਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਹਾ-ਮੰਤਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਜੌਰਜ ਹੈਰੀਸਨ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਯਾਹੀਆ ਖ਼ਾਨ ਅਤੇ ਹੈਨਰੀ ਕਿਸਿੰਜਰ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਨਾਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਨਾਅਰੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ 'ਮੁਕਤੀ ਬਾਹਿਨੀ' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋਇਆ।

ਅਪਰੈਲ 1971 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਠਾਕੁਰਗਾਓਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜ ਗਏ (ਇਹ ਕਸਬਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 55 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਿਸ਼ਨਗੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਠਾਕੁਰਗੰਜ ਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦਾ ਜੁੜਵਾਂ ਕਸਬਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਆਲਮਗੀਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਗਰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਦੀਨਾਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਵਧ ਰਹੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਇਸਲਾਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਈਕਲ ਰਿਪੇਅਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਲੀਪ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸੱਤ ਜੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਮਾਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਣੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੌਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਪੂਰੀ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਯੁਵਾ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਤੰਦਰੁਸਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਸਿਖਲਾਈ' ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ। ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖ਼ਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਲਮਗੀਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜੀ 'ਸਿਖਲਾਈ' ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

55 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਢਾਕਾ ਦੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਆਲਮਗੀਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤਾਰਿਕ ਰਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਰਿਕ ਰਹਿਮਾਨ ਉਸੇ ਮੇਜਰ ਜ਼ਿਆ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਜੋਏ ਬਾਂਗਲਾ' ਨਾਅਰੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਤੋਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੇੜੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੈਂਕੜੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੁਖ਼ਾਰ ਦਾ ਨਾਂ (ਜੋਏ ਬਾਂਗਲਾ ਰੋਗ) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਆਲਮਗੀਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ, ਭਾਵ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੰਗਬੰਧੂ ਦੀ ਧੀ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰਹੇ ਹਨ) ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ। 1971 ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਹਾਲ, ਤਾਰਿਕ ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ 23 ਤੋਂ 25 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੌਰਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਰੁਖ ਸਖ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਨੂੰ ਤਾਰਿਕ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੁਲਾਹ-ਸਫ਼ਾਈ ਵਾਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਢਾਕਾ ਵੱਲੋਂ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਰਿਕ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ,'' ਆਓ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।'' ਉਹ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਦੀ 5 ਅਗਸਤ ਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਤਾਰਿਕ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸਾ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਬੰਗਬੰਧੂ ਦੀ ਧੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਤੈਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਰਕ ਮੱਛੀਆਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਘੇਰਾ ਪਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਤਾਰਿਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੇਈਚਿੰਗ ਅਤੇ ਕੁਆਲਾ ਲੰਪੁਰ ਦਾ ਸੀ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀ ਇੰਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਲੌਬੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਢਾਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਈ ਐੱਸ ਆਈ ਦੇ ਜਾਸੂਸ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੱਖਣੀ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਲਈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੱਠ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ 2001 ਤੋਂ 2006 ਦੌਰਾਨ ਤਾਰਿਕ ਦੀ ਮਾਂ ਖ਼ਾਲਿਦਾ ਜ਼ਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਬੀ ਐੱਨ ਪੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿਟਗਾਓਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਜ਼ਖ਼ੀਰਾ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਹਲਚਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਅਤੇ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਹੋਸਬਲੇ ਵਰਗੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਰ. ਐੱਸ ਐੱਸ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਅਜੇ ਵੀ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਚੀਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਭਾਰਤ ਲਈ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਹੈ। ਭੂਟਾਨ, ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਅਤੇ ਮਾਲਦੀਵ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਵੀ ਚੀਨ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਜੋਖ਼ਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਬਤੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਲੱਭਣੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ।

ਬੇਸ਼ੱਕ, 1971 ਅਤੇ 2026 ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਸਿਰਫ਼ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, 1971 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਬਹੁਤ ਪੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤਾਕਤ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਕੱਦ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਕੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਂਝੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਤੱਕ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਤਾਰਿਕ ਰਹਿਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਪਰਤੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਢਾਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਸਮਾਨ ਜਿੰਨੇ ਉੱਚੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਾਕੋਰਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਕਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ 'ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ 'ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਆਂਢੀ' ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਟੂਆ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਿਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ, ਇੰਨੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਗੁਆਂਢ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਕੋਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਭਰੋਸਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। 'ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ' ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਤਿੱਬਤ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਅਥਾਹ ਪਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਨੇਪਾਲ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਹਾ ਲੈ ਗਿਆ

ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਭੋਟੇਕੋਸ਼ੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਆਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਆਫ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਪਡੇਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਰਿਸਕ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ (ਐਨ ਡੀ ਡੀ ਆਰ ਐਮ ਏ) ਮੁਤਾਬਕ ਹੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਲਾਪਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ 517 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ, ਨੇਪਾਲੀ ਫੌਜ ਦੇ 44 ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ 28 ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਨਡੀਡੀਆਰਐਮਏ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 258 ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ 351 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਐਕਸ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਸੁਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹੜ੍ਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਏ ਜਦੋਂ ਬਰਫ਼ ਖਿਸਕਣ ਨੇ ਭੋਟੇਕੋਸ਼ੀ ਨਦੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਲਹੇਂਦੇ ਦਾ ਵਹਾਅ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੜ੍ਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਕੋਲ ਰਸੂਵਾਗੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤਿਮੁਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੜ੍ਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਕੋਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਸੀ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਜਾਸਟਰ ਰਿਸਕ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਵਾ ਵਿੱਚ ਭੋਟੇਕੋਸ਼ੀ-ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ 800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਲਾਪਤਾ ਹਨ।

ਅਥਾਰਟੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ, ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ 826 ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 529 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਨੇਪਾਲੀ ਫੌਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਵਾ ਦੇ ਹਾਕੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਣਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਸੁਰੰਗ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਨੇਪਾਲੀ ਫੌਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸੁਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਫੌਜ ਮੁਤਾਬਕ ਰਸੂਵਾ ਦੇ ਤਿਮੁਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ 95 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਚਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ 21 ਭਾਰਤੀ ਸੈਲਾਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੱਲ੍ਹ ਤਿਮੁਰੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ਿਰ ਖਨਾਲ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਸੂਵਾ ਵਿੱਚ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਫ਼ ਦੀਆਂ ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉੱਤਰੀ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੇ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਹਿ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਨਬਿਜਲੀ ਡੈਮ ਸਮੇਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ।

ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੜ੍ਹ ਨਾਲ 15 ਅਰਬ ਨੇਪਾਲੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੜਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਵਿਜੇ ਜੈਸੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 9 ਪੁਲ ਅਤੇ 40 ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕ ਨੁਕਸਾਨੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵਧਣ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ।

ਪੁਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੜਕੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਬੇਲੀ ਬ੍ਰਿਜ (ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੋਰਟੇਬਲ ਪੁਲ) ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਜੇ ਜੈਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਕੋਲ ਬੇਲੀ ਬ੍ਰਿਜ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੜਕ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ, ਸਿਯਾਬ੍ਰੂਬੇਸੀ ਅਤੇ ਰਸੁਵਾਗੜੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੜਕ ਸੰਪਰਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਸੜਕ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹੜ੍ਹ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਉਧਰ, ਗਾਲਛੀ-ਬੈਰੇਨੀ ਸੜਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾ ਮਲਬਾ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 12 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ 13 ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੋਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਦੇ ਉਪ-ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਥਾਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਸੁਵਾ ਦੇ ਮੈਲੁੰਗ ਤੋਂ ਚਾਰ ਅਤੇ ਤਿਮੁਰੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਲੋਕ ਲਾਪਤਾ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਅਸੀਂ ਬਲੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 100 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਪੌਡੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੁਵਾ ਅਤੇ ਨੁਵਾਕੋਟ ਰਾਹੀਂ ਵਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੋਟੇਕੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲੀ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਚੀਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਯੀ ਲਿਆਂਗ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਸਾਡੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੱਤ ਕੰਟੇਨਰ ਟਰੱਕ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨੇਪਾਲੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸਿਗਨਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕ ਰਹੇ ਹਾਂ।"

"ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗਣ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਖਿਸਕਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।" ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਾਲੇਂਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪੋਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮਾਂ, ਸਕਾਊਟਸ ਅਤੇ ਰੈੱਡ ਕ੍ਰਾਸ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।" ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਸੁਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੌਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ 13 ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਾਪਤਾ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਰਜਨਾਂ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰਸੁਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਚੀਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਆਈ ਇਹ ਆਫ਼ਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਥਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੜਨਗੇ। ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ 18 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸੀਐਮ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਰਿਟਾ. ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਹੋਈ। ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀਐਮ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲੋਂ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਵਾਉਣ ਬਦਲੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।" ਰਿਟਾ. ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ,"ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਡੀਜੀਪੀ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਵੂਮਨ ਸੈਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਡੀਜੀਪੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਐਕਸ਼ਨ ਟੇਕਨ ਰਿਪੋਰਟ' ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣਾ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।" ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਗੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੇਸ ਲੜਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ, ਬਲਕਿ ਜੋ ਅਦਾਲਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਰਚਿਤ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ-ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾਮਕੁਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜੱਜ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ (ਜੇਏਜੀ) ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਅਤੇ 1986 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਜਰ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਜੱਜ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਵਿਭਾਗ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਭਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਫੌਜੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 2006 ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਕਈ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਰਹੇ। ਉਹ ਮਈ 2025 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਬਣੇ।

ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ (ਬਰਗਾੜੀ, ਬੁਰਜ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ 'ਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 'ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ, ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੀ ਜੋ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰੈਲ 2017 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ 51 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ

ਭਾਰਤ ਨੇ 1975 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀਮ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੈਡਲ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ 15 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ 1975 ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਨਾਇਕ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਨ, ਉਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਨੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੋਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਨੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਦੀ ਗੱਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਟੱਕਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਐੱਫ ਆਈ ਐੱਚ ਪੁਰਸ਼ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਈ। ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੌਰਾਨ 19 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਖੇਡੇ ਗਏ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 5-3 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਟੌਪ-8 ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹੱਥੋਂ 2-4 ਨਾਲ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 1-4 ਨਾਲ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਵੇਲਜ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਕਾਬਲਾ 3-3 ਨਾਲ ਡਰਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "1975 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜ਼ਹਿਨ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਹਨ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।" 15 ਮਾਰਚ 1975 ਨੂੰ ਖੇਡੇ ਗਏ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 2-1 ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 0-1 ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਾਪਸੀ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁਰਸ਼ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਖ਼ਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਪਰ ਦੋ ਪਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਨ ਦਾ ਗੋਲ। ਦੂਜਾ, ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਗੋਲ।

ਫਾਈਨਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੈਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਕੋਰ 1-1 ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 12 ਮਿੰਟ ਬਚੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਸ਼ਾਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ।" "ਮੈਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸਰਕਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਦੋ ਡਿਫੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਿਆ ਅਤੇ ਗੇਂਦ ਵੀਜੇ ਫ਼ਿਲਿਪਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।"

"ਫ਼ਿਲਿਪਸ ਕਈ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੇਂਦ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਗੋਲਪੋਸਟ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ਾਟ ਮਾਰਿਆ। ਗੇਂਦ ਪੋਸਟ ਦੇ ਕੋਨੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ।" "ਮਲੇਸ਼ੀਆਈ ਰੈਫਰੀ ਗਲਾਸਿੰਘਮ ਵਿਜਯਨਾਥਨ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਲ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।" "ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇੱਕ ਜਨੂੰਨ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਗੋਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦਬਾਅ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸ਼ੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਆਖ਼ਰੀ 10 ਮਿੰਟ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ ਸਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਆਖ਼ਰੀ ਸੀਟੀ ਵੱਜੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਏ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਸਾਡੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ।" ਪਰ ਅਸ਼ੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜਿੱਤ ਇੱਕ ਖਿਡਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਜੇਕਰ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਨ ਨੇ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਫਾਈਨਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੋਲ ਪੂਰੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦਾ ਟਰਨਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ ਸੀ।" ਬਿਹਤਰੀਨ ਡਿਫੈਂਡਰ ਅਤੇ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਮਾਹਿਰ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਨ ਪੂਰੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਲੀਗ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਸਲਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਫ਼ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਚਾਹ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

"ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਆਏ ਨੂੰ 13 ਦਿਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਮੈਚ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦਾ ਸੀ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਆ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਕਬੂਲ ਹੋਈ।

ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤ ਕਈ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਟੀਮ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਮਿੰਟ ਬਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 1-2 ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਸ਼ਕ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਰ ਗ਼ਲਤੀ 'ਤੇ ਉਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਸਲਮ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਕੋਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਖਿਡਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਨੇਜਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸਲਮ ਨੂੰ ਹੀ ਖਿਡਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਫਿਰ ਮਾਈਕਲ ਕਿੰਡੋ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲਮ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਦੋ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪੈਨਲਟੀ ਕਾਰਨਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਅਸਲਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਇਹੀ ਮੇਰਾ ਪਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਤਾਵੀਜ਼ ਚੁੰਮਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਟ ਲਾਇਆ। ਗੇਂਦ ਗੋਲਕੀਪਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚੀ। ਸਕੋਰ 2-2 ਹੋ ਗਿਆ।" "ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਨੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਮੈਚ ਵਾਧੂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੇਤੂ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।"

ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲਮ ਅੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕੇ ਹਨ। ਅਸਲਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਸਜਿਦ ਲੈ ਗਏ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।" "ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਬੱਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਲਬੀਰ ਮਸਜਿਦ ਗਏ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਕੁਝ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਦੁਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?" ਅਸਲਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਪਲ ਸੀ।" "ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਅੱਜ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਲ੍ਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿਰੂਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।" ਅਸਲਮ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ।" ਉਸ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹਾਕੀ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। 1979 ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ 'ਗੋਲ ਮਾਲ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਫ਼ਿਲਮ ਵਿੱਚ ਅਮੋਲ ਪਾਲੇਕਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹਾਕੀ ਮੈਚ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਯਾਰ, ਅੱਜ ਗੋਵਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾ ਆ ਜਾਂਦਾ।" ਉਹ ਵੱਖਰਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਘਰ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਫਾਈਨਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਰੇਡੀਓ ਨਾਲ ਚਿਪਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ 51 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਯਾਦਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਗਰੁੱਪ ਡੀ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਅਸਲਮ ਸ਼ੇਰ ਖ਼ਾਨ ਲਈ 1975 ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਉਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੀ ਸਕੇ।

‘ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ’

ਇੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਈ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸਫ਼ੇ ’ਤੇ ਛਪਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਫ਼ੇ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ’ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਫੀਸ ਅੱਗੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਏ ਸੁਪਨੇ’ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਨੀਟ ਵਰਗੀ ਔਖੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਜਦੋਂ ਦਾਖ਼ਲਾ ਫੀਸ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ’ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦਮ ਤੋੜਦਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਹ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ’ਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਰਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜੇਬ ਨੂੰ ਵੀ

ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਪਰਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋਚੋ, ਇਕ ਬੱਚਾ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਚਿੰਗ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਲਈ ਮਾਪੇ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। ਘਰ ’ਚ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-‘ਪੁੱਤ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਜਾਵੇ।’ ਫਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਨੀਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ’ਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਨੂੰ ਫਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਦੀਵੇ ’ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਫੀਸ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਇਕ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸੀ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ’ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ, ਪੈਸਾ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਅੱਜ ਆਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਸੀਮਤ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂਹਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਮੱਧ-ਵਰਗੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੋਈ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਰੋਟੀ-ਕੱਪੜਾ, ਬਿਮਾਰੀ-ਦਵਾਈ ਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਫੀਸ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਗਹਿਣੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,‘ਪੁੱਤ, ਸਾਡੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।’ ਇਹ ਵਾਕ ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਂਗ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ’ਚ ਇਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੂੰਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ’ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਘੱਟ ਖ਼ਰਚੇ ’ਚ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਯੂਕਰੇਨ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ‘ਸਸਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ’ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ)

ਸਾਬਕਾ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ

(ਸਫਾ 17 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਸੈਕਰੀਲੈਜ' ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜਨਵਰੀ 2022 ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2015 ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

ਅਪ੍ਰੈਲ 2013 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਪੈਨਲ ਸਕੂਲ ਫੀਸ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੇ ਜਾਂਦੀ ਫੀਸ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਆਡਿਟ, ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ਼ 2012-2013 ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫੀਸ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਨਲ ਅੱਗੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵਿੱਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਫੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਡੀ ਆਰ ਏ ਟੀ) ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2014 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡੀਆਰਏਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ, ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾ ਵਸੂਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ (ਡੀਆਰਟੀ) ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਬਣਨਾ

ਜਸਟਿਸ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 17 ਮਈ 2025 ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਚੇਅਰਪਰਸਨ (ਚੇਅਰਮੈਨ) ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।

ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੱਵਲ ਕਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਘਿਰੀ

ਪੁਨੀਤ ਬਾਵਾ

ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲਾਗਤ, ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ, ਮਿਕਸਡ ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼ (ਐਮਐਲਯੂ) ਦੀ ਮਿਆਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕਲਸਟਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧੇਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਐਮਐਸਐਮਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ 2025-26 ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 31 ਜਨਵਰੀ 2026 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉੱਦਮ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ 20,66,029 ਮਾਈਕਰੋ, 16,914 ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ 1,226 ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ, ਕੁੱਲ 20,84,169 ਐਮ ਐਸ ਐਮ ਈ ਦਰਜ ਸਨ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਲਾਗਤ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਨ 2026 ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਪਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 41 ਤੋਂ 50 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧ ਕੇ ਕਰੀਬ 1200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲੋ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪੈਟ ਅਤੇ ਪੌਲੀਪ੍ਰੋਪੇਲੇਨ ਵਰਗੇ ਪੋਲੀਮਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰੀਬ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਟੀਲ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਚਆਰਸੀ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਪਗ 43 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ, ਜਦਕਿ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਦੀ ਕੀਮਤ 25 ਕੁ ਫ਼ੀਸਦੀ ਉੱਪਰ ਰਹੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਥੋਕ ਮੁੱਲ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਵਿਚ ਜੁਲਾਈ 2026 ਦੌਰਾਨ ਬੇਸਿਕ ਮੈਟਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ 12.56 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ ਰਬੜ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਵਿਚ 10.38 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਹੋਇਆ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਕਈ ਮੁੱਖ ਇਨਪੁਟਸ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਰਨ ਤਿਆਰ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵਧਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖਪਤਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਨ 2022-23 ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ 11,294 ਮਿਲੀਅਨ ਯੂਨਿਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਲ 2026 ਵਿਚ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਮੰਗ ਉੱਚੀ ਰਹੀ। ਮਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 4,574 ਐਮਯੂ ਬਿਜਲੀ ਵਰਤੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ 6 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਘਾਟ ਦੌਰਾਨ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਕੱਤੀ ਅਗਸਤ 2026 ਨੂੰ ਪੰਜ ਥਰਮਲ ਯੂਨਿਟ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਖੰਨਾ, ਮੋਹਾਲੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਕੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ

ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਜੂਨ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰਾਤ ਸਮੇਂ 8 ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਦੇ ਕੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਤਪਾਦਨ ਰੁਕਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ, ਮੁੜ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਦਲਵੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਲਾਗਤ ਵਧਦੀ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਐਮਐਲਯੂ ਨੀਤੀ ਵੀ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਗਿਆ 10 ਸਤੰਬਰ 2026 ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮਐਲਯੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਸੈਂਟ ਟੂ ਆਪ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਮਿਕਸ ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੂਖਮ ਤੇ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 5 ਤੋਂ 6 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਅੱਸੀ ਫ਼ੀਸਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਰਸਮੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜ਼ੋਨ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਬੇਯਕੀਨੀ ਸਪਲਾਈ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਕਸ ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਲਈ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਵਾਧਾ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨਪੁਟ ਲਾਗਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਵਹਾਅ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਇਕ ਉਦਾਹਰਨ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਉਤਪਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ 100 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੱਚੇ ਮਾਲ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਲਾਗਤ 110-115 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਹੀ ਉਤਪਾਦ ਲਗਪਗ ਉਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਣਾ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਵਾਧੂ ਲਾਗਤ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ ਕਾਰਨ ਉਤਪਾਦਨ ਰੁਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਰੇਟਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਵੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਹੋਰ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦਸ ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਪਦੰਡ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਫੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਉਣ, ਟ੍ਰਿਪਿੰਗ ਘਟਾਉਣ, ਪੁਰਾਣੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਾਲਟ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਨਿਗਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਊਟੇਜ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ, ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਵਿਘਨ ਪੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਵਰਕਿੰਗ ਕੈਪੀਟਲ, ਊਰਜਾ-ਕੁਸ਼ਲ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਪਗ੍ਰੇਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਐਮਐਸਐਮਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਾਈਕਰੋ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕਾਈਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਮੁਰੰਮਤ, ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਧਦੀ ਰਹੀ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਬਣੀ ਰਹੀ ਤੇ ਮਿਕਸ ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ, ਨੀਤੀਗਤ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਮਾਲ ਦੇ ਭਾਅ ਨਾ ਵਧਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਲਾਗਤ ਘਟਾਉਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਪਲਾਈ ਹੈ। ਮਿਕਸ ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼ ਦਾ ਹੱਲ ਹਰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਥਾਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੂਖਮ ਤੇ ਲਘੂ ਇਕਾਈਆਂ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਜੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਾਕਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਧਦੀ ਲਾਗਤ ਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

'ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ'

(ਸਫਾ 18 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਭੇਜਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ। ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਿਉ ਫ਼ੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨਾਲ ਤ੍ਰਭਕਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਮੌਸਮ ਤੇ ਮਾਹੌਲ 'ਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਜੰਗ ਨੇ ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੇਲੇ ਇਹ ਫ਼ਿਕਰ ਖਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਾ ਡਿਗਰੀ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਕਰੇਗਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ? ਕੀ ਇਕ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ? ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜਾਤ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ 'ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਬਨਾਮ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ' ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਹਰ ਉਸ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ? ਇਕ ਗਰੀਬ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪੇਟ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਫੀਸ ਦੀ ਪਰਚੀ ਵੀ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦੀ। ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੋਲਦਾ। ਫਿਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਰਥਿਕ ਲੋੜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ? ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਇਆ ਨਹੀਂ, ਭਰੋਸਾ ਬਣੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 'ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ' ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਵੇਸ਼ ਫੰਡ 'ਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਣਹਾਰ ਬੱਚਾ ਨੀਟ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਫੀਸ ਚੁਕਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਾਰੰਟੀ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿਵਾਏ। ਬੈਂਕ ਪੈਸਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਜੋਖ਼ਮ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲਵੇ। ਬੱਚਾ ਪੜ੍ਹੇ। ਡਾਕਟਰ ਬਣੇ। ਨੌਕਰੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਇਕ ਤੈਅ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਚੱਕਰ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ 'ਚੋਂ ਪੈਸਾ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਪਰਸੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰੁਪਇਆ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣਾ ਪੱਖ ਸ਼ਾਇਦ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ, ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬੱਚਾ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਇਸ ਮਾਡਲ 'ਚ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਹੇਗੀ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਤਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਕਾਬਲੀਅਤ 'ਤੇ ਦਾਅ ਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਇਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਰੋਸਾ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਭਾਗੀਦਾਰ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰਸੋਂ ਖੋਜੀਆਂ ਦੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੇਲੇ ਨਰਸਾਂ, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਪੈਸਾ ਜੇ ਵਾਪਸ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਰਕਮ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਘਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹਨ। ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਆਮਦਨ ਘੱਟ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਕਿਵੇਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣੇਗੀ? ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਕੀ ਨਿਯਮ ਹੋਣਗੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਕਰਜ਼ਾ ਆਮ ਬੈਂਕ ਲੋਨ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਇਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਹਸਪਤਾਲ, ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਸਭ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਮਾਰਤ 'ਚ ਜਾਨ ਕੌਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਇਨਸਾਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਬਿਨਾਂ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਟਾਂ ਤੇ ਸੀਮੈਂਟ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਹੈ। ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਬਿਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕੈਂਪਸ ਹੈ। ਜੇ ਇਕ ਹੋਣਹਾਰ ਬੱਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚੇ ਹਰ ਸਾਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਬਜਟ ਦੀ ਲਾਈਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿ ’ਚ ਮਿਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ

ਪ੍ਰੋ. ਸਰਚਾਂਦ ਸਿੰਘ ਖਿਆਲਾ

ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੰਡੀ ਚੂੜਕਾਣਾ ਵਿਖੇ 125 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਭੂ-ਮਾਫ਼ੀਆ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਸੁੱਕੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਵੇਟਾ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 200 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕਮ-ਰਸ਼ੀਅਲ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਾਰੋਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਰਜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਵਾ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਢਹਿਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤ ਕਿੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ?ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਖ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਅਸਲ ਪਰਖ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਮ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਧਰਮ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਅਗਵਾ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉੱਠ ਰਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ।

ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਜੇ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਚ ਵੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ’ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਬੋਰਡ (ਈਟੀਪੀਬੀ) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੈ? ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਕਿੱਥੇ ਖ਼ਰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ’ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 14 ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਤੇ 266 ਗ਼ੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ 21 ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਤੇ 51 ਗ਼ੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਵਿਆਪਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 1130 ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ 517 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 1,09,404 ਏਕੜ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 46,499 ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਲਗਪਗ 650 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਵਲ 14 ਮੰਦਰ ਤੇ 21 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਢਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ’ਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ’ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਨ 2014 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਇਸਮਾਈਲ ਖ਼ਾਨ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲੀ ਬਾਰੀ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਤਾਜ ਹੋਟਲ ਵਜੋਂ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ’ਤੇ ਕਥਿਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਸੰਨ 2017 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕਟਾਸ ਰਾਜ ਮੰਦਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਤੇ ਮੰਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ।

2020 ਵਿਚ ਬਾਦਿਨ ਅਤੇ ਨਾਗਾਰਪਾਰਕਰ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਤੋੜ-ਫੋੜ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਖੰਡਿਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਸਿੰਧ ਦੇ ਖਿਪਰੋ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ’ਤੇ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ, ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੋਂਗ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਹੀਮ ਯਾਰ ਖ਼ਾਨ ਵਿਚ ਗਣੇਸ਼ ਮੰਦਰ ’ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਖ਼ੈਬਰ ਪਖ਼ਤੂਨਖ਼ਵਾ ਦੇ ਕਰਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਟੇਰੀ ਪਿੰਡ ’ਚ ਵੀ ਮੰਦਰ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਜੈਨ ਮੰਦਰ, ਅਨ-ਾਰਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬੰਸੀਧਰ ਮੰਦਰ ਤੇ ਸ਼ੀਤਲਾ ਦੇਵੀ ਮੰਦਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ’ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਤੇ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ-ਕੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ?

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਪੂਜਾ-ਪਾਠ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਲਈ ਦਸੰਬਰ 2021 ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਜ਼ ’ਤੇ ਈਟੀਪੀਬੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਜਦ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਗ਼ਜ਼ੀ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਕ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣਾ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਰੋਹਰ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮਦਰੱਸਾ, ਦੁਕਾਨ, ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਹੋਵੇ, ਮਿਟ ਚੁੱਕਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ’ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਨਾ ਧਰਮ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਦੀ ਤਾਕਤ। ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਮਾਜ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਹੱਦਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਕਿਸੇ ‘ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ’ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ’ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਨਾਰੋਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਰਜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲਗਪਗ 1000 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਇਹ ਪੁਰਾਣਾ ਮੰਦਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 130 ਕਿੱਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਮਦਰੱਸੇ ਲਈ ਲੀਜ਼ ’ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਅਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੀਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਥੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਮਦਰੱਸੇ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਮੰਦਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਇਸਲਾਮੀ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਰ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੰਦਰ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਢਹਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ? ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ?

ਦੋਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ, ਉਸ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਦਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ, ਲੀਜ਼, ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਈਟੀਪੀਬੀ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੰਦਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਆਸਥਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਨਹੀਂ; ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ।

ਇਕ ਆਖ਼ਰੀ ਗੱਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ’ਚ ਇਸਲਾਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਈਸ਼ਨਿੰਦਾ ਲਈ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ ਪਰ ਗ਼ੈਰ ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਡਰ ਤੇ ਸਹਿਮ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਖਦੇੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ’ਤੇ ਬੇਲਗਾਮ ਹੋ ਕੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤ ਪਨਾਹੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹੀ ਨਵਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚਾਲੇ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਲਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਕਟਾਰੀਆ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਜਦਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਪ੍ਰੋ. ਅਸੀਮ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 37ਵੇਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ ਜੂਨ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਲਫ਼ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ

ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਸਹੁੰ ਨਾ ਚੁਕਾਈ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ"। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਏ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ਼ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। 5 ਸਤੰਬਰ 2026 ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟੀਫ਼ਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ, "ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।" "ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲਏ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਤੈਅ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ, "ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ 'ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ਼ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ' ਦਾ ਪੈਰਾ 6 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਲਈ ਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਬੰਧਤ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ।" "ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸੌਂਪਣਗੇ, ਜੋ ਫਿਰ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਗੇ।" ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜਿਵੇਂ ਕਿ 25 ਜੁਲਾਈ, 2026 ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਇਨਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਆਈ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 7.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ 6.9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ-ਮਾਰਚ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਾਧਾ ਦਰ 8.6 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨਿਓਫੈਕਚਰਿੰਗ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦਰ ਬਲੂਮਬਰਗ ਦੇ ਸਰਵੇ ਵਿੱਚ 7.3 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਔਸਤ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ 7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਉਪਲਬਧੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੋਸਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਝਟਕੇ, ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਾਰਮਾਸਿਉਟਕਲ, ਕੈਮੀਕਲਸ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੈਮੀਕੰਡਕਟਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮੈਨਿਉਫੈਕਚਰਿੰਗ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 17 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੀਐੱਮ ਮੋਦੀ ਦੇ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਹੁਣ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਬਲੂਮਬਰਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, " ਜੂਨ ਤਿਮਾਹੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਾਰਚ 2027 ਤੱਕ ਦੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 7 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" "ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਪਰ 2047 ਤੱਕ ਵਿਕਸਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਏਗਾ।"

ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਵਾਧੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ ਘਾਟਾ ਯਾਨੀ ਕਰੰਟ ਅਕਾਊਟ ਡੈਫਿਸਿਟ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2026-27 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ 4.2 ਅਰਬ ਡਾਲਰ, ਯਾਨੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ 0.5% ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ 3.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਯਾਨੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦਾ 0.4 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਦਲਾਂ ਨੇ 7.8 ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧੇ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ। ਜੁਲਾਈ 2026 ਵਿੱਚ 15 ਤੋਂ 29 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹਰ 6 ਵਿੱਚੋਂ 1 ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੀ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੋ ਕਰੋੜ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਬਿਖਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਦਰਾ ਮਹਿੰਗਾਈ 19 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਖੰਡ, ਪਿਆਜ਼, ਟਮਾਟਰ, ਦਾਲ, ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਤੇਲ, ਚਾਵਲ, ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕੀਮਤਾਂ ਅੱਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਕੱਤਰ ਰਹੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਗਰਗ ਨੇ ਵੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 7.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, " ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧਾ ਵੀ 7.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਲਈ ਵੀ ਉਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰਕੇ 6.9 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਉੱਤੇ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "7.8 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਲੀ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੀਡੀਪੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੀਮਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਸੂਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਹੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਸਲ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।" "ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਵਾਉਣਾ ਚਾਹੂੰਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ 86 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੋਧ ਕਰਕੇ 80 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਗਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਛੇ ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੇਠਾਂ ਸੋਧੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਲਗਭਗ 10.3 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ

ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ਼ 2.6 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੁੰਦਾ।" ਗਰਗ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਮੀਨਲ ਜੀਡੀਪੀ ਬੇਸ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਾਅਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 86 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 80 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦਾ ਲਗਭਗ 88 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰੀਬ 10.3 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਬੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧਾ ਲਗਭਗ 2.6 ਹੁੰਦਾ।

ਗਰਗ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਜੀਡੀਪੀ 86 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰਕੇ 80 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ 88 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਨੂੰ 2.6 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਗਰਗ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ- ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਖਨਨ ਵਿੱਚ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੈਨਿਉਫੈਕਚਰਿੰਗ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਕਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਹਿਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਥੱਲੇ ਸੋਧਿਆ ਕਿਉਂ ਗਿਆ।"

ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਵਾਲ ਅਕਸਰ ਉਠਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫ਼ਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੀਂ ਜੀਡੀਪੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ 2022-23 ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਸਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 27 ਫ਼ਰਵਰੀ 2026 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2022-23, 2023-24 ਅਤੇ 2024-25 ਲਈ ਜੀਡੀਪੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2011-12 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਾਰ ਸਾਲ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਧਾਰ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸਟ੍ਰਕਚਰ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚੇ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੈਂਚਮਾਰਕ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਾਰ ਸਾਲ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2004-05 ਅਤੇ 1999-2000 ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅੱਠਵੀਂ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਸੀ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਣ-ਉਪਚਾਰਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰਕ ਟੈਕਸ ਰਿਕਾਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਕ ਅਨੁਮਾਨ ਉਪਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤਕਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀ ਅਣ-ਉਪਚਾਰਿਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਪ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਸੀ, "ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ-ਸਤੰਬਰ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ 8।2 ਅਸਲ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਰੀਬ 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਸੰਕੇਤਕ ਕਿਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ਼ 0.3 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਿਹਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹੀ, ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਟਕ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਨੈੱਟ ਐਫਡੀਓ ਨਕਰਾਤਮਕ ਹੋ ਗਿਆ।" ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਕ ਵਾਧਾ ਦਰ ਨੂੰ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਲੋਚਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਰੀਬ 94 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗੈਰ-ਸੰਗਠਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਤਿਮਾਹੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਨਿਯਮਿਤ ਸੰਕੇਤਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ, ਵਪਾਰਕ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਢੁਆਈ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਚਾਰਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਪਚਾਰਿਕ ਖੇਤਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਦਕਿ ਛੋਟੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਅਣ-ਉਪਚਾਰਿਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਰਥਿਕ ਦਬਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਪਚਾਰਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਣ-ਉਪਚਾਰਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੁਮਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੀਡੀਪੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਪਚਾਰਿਕ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੇਂਦਰਿਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਾਪ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਬਦਲਾਅ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਅਧਾਰ ਸਾਲ, ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਂਪਲ, ਅਣ-ਉਪਚਾਰਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ, ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਿਹਤਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਮਾਹੀ ਅਤੇ ਸਲਾਨਾ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਾਲਮੇਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਬਿਆਨ

ਅੰਕੜਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਸੌਰਭ ਗਰਗ ਨੇ ਜੀਡੀਪੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਫਰਵਰੀ 2026 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਧਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਅਸੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਹੈ।" "ਫਰਵਰੀ 2026 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਜੀਡੀਪੀ ਪੱਧਰ 369 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 361.7 ਕਰੋੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫਰਵਰੀ 2026 ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਲਈ ਜੀਡੀਪੀ ਨੂੰ 86 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 80.3 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।" "ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨੌਮਿਨਲ ਵੈਲਿਊਜ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਂਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰਾਈਸਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਮਿਨਲ ਵੈਲਿਊਜ਼ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਦਰ ਕਾਰਨ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਾਂਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰਾਈਸਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।"

"ਹੁਣ ਜੋ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਖਤਮ ਹੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਲੜੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਫਰਵਰੀ 2026 ਲਈ ਬੈਕ ਸੀਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਡੇਟਾ ਅਤੇ ਕਾਂਸਟੈਂਟ ਪ੍ਰਾਇਸਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਰੂਸੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ (ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ) ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੂਸੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਉਦੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਮਾਸਕੋ ’ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦਮਿੱਤਰੀ ਪੇਸਕੋਵ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵਰਚੁਅਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਸ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੇਸਕੋਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰਣਧੀਰ ਜੈਸਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਗਪਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਭਾਰਤੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੂਸੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਲਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਰੂਸ ਕੋਲ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ।

ਕ੍ਰੈਮਲਿਨ ਦਾ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਵਿਕਰਮ ਮਿਸਰੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 51 ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 227 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੂਸੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 139 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 51 ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇੰਚਾਰਜ ਬਦਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਨਵੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੇ ਭੁਪੇਸ਼ ਬਘੇਲ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮਗਰੋਂ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਕਸ ਅਕਾਊਂਟ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ, "ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੌਕਾ ਹਨ।" ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਵੇਲੇ 'ਚੰਨੀ ਕੈਂਪ' ਅਤੇ 'ਵੜਿੰਗ ਕੈਂਪ' ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਇਸ ਪਾੜੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲ ਬਣ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਕੈਂਪੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਇੰਚਾਰਜ ਭੁਪੇਸ਼ ਬਘੇਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭੁਪੇਸ਼ ਬਘੇਲ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਇਹ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣਗੇ। ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਅੱਗੇ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਏਕਾ ਦਿਖਾ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਚੰਨੀ ਧੜੇ ਲਈ ਜਿੱਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਇਆ ਹੈ?

ਕੁਝ ਮਾਹਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਆਵੇਗੀ ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਲਜੀਤ ਬੱਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਵੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਅਨੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਚੰਨੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਭੁਪੇਸ਼ ਬਘੇਲ ਨਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਚੰਨੀ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਹ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਨਰਮ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਹਰਜੇਸ਼ਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਜੇਸ਼ਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਮਾਅਨੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਆਗੂ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕਜੁਟ ਸੰਗਠਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਨੀ ਧੜੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਇੱਕਪਾਸੜ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵੱਲ ਬਦਲਦੀ ਦਿਖ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਲਜੀਤ ਬੱਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇ ਮੁੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਤੋਲ ਬਣਾਉਣਾ ਉਹ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ।" ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "2018 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਅਕਸ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਹਰਜੇਸ਼ਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਘੇਲ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਗੋਂ, ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਨਾਲ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਰੀ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਅਹਿਮ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਆਇਆ ਸਮਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ।

ਉੱਥੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਤਰੁਘ ਚੁੱਘ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਬਲਜੀਤ ਬੱਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਥਾਨਕ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਦਿਖਿਆ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰੀ ਟ੍ਰੇਨ ਡੈਕਨ ਕੁਈਨ

ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਲੋੜ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟ੍ਰੇਨ ਚੱਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪਹਿਲੀ ਪੈਸੇਂਜਰ ਟ੍ਰੇਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਫ਼ਰ ’ਤੇ ਲੈ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ।

16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1853 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਸੇਂਜਰ ਟ੍ਰੇਨ ਡੈਕਨ ਕੁਈਨ ਪਟੜੀਆਂ ’ਤੇ ਦੌੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ 400 ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਟ੍ਰੇਨ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਬੋਰੀਬੰਦਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਠਾਣੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ 1 ਘੰਟਾ 15 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਪੈਸੇਂਜਰ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੋਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਤਿੰਨ ਇੰਜਣ ਮੰਗਵਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ: ਸਾਹਿਬ, ਸਿੰਧ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਇੰਜਣਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਦ ਜਾ ਕੇ 14 ਡੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇਹ ਰੇਲ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਜਣਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰਿਚਰਡ ਟ੍ਰੇਵਿਥਿਕ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 1804 'ਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਫ਼ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਰੇਲ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਿਆ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚਾਰ ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਬੇਹੱਦ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਟ੍ਰੇਨ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਬੋਰੀਬੰਦਰ ਤੋਂ ਠਾਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲੀ।

ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ‘ਗ੍ਰੇਟ ਇੰਡੀਅਨ ਪੇਨਿਨਸੁਲਰ ਰੇਲਵੇ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਟੜੀ ਵਿਛਾਉਣ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। 1850 ਵਿਚ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡੈਕਨ ਕੁਈਨ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?

(ਸਫਾ 20 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰੰਤਰ, ਇੱਕਜੁੱਟ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੋਵਾਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ, "ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੇ ਮਿਤੀ 06 ਅਗਸਤ, 2026 ਦੇ ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜਸਟਿਸ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।" 12 ਅਗਸਤ, 2026 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜੁਨ ਰਾਮ ਮੇਘਵਾਲ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।" ਕੈਬਨਿਟ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ, "ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ, ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।" ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, "ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਭੇਜਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਲ 2024 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ, ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੀ।"

"ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਦਲ ਕੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ।"

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਬਕਾਇਦਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਫ਼ਾਈਲ ਨੋਟਿੰਗ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮੌਕਾ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੁੱਪ ਰਹੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ; ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਦਾ ਵੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਕੀ ਬ੍ਰਿਕਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਮਨ ਲਿਆ ਸਕੇਗਾ

ਮਨੋਜ ਜੋਸ਼ੀ

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਬ੍ਰਿਕਸ (ਭ੍ਰੀਛੰ) ਸੰਮੇਲਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਧੁਰੇ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ (ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ) ਨੂੰ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੋ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਅਸਰ, ਵਧ ਰਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਦ ਦੀ ਨੀਤੀ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨਿਜ਼ਮ) ਅਤੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਅੜੀਅਲ ਵਤੀਰੇ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੋਢੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਮਿਸਰ, ਇਥੋਪੀਆ, ਇਰਾਨ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ (ਯੂ ਏ ਈ) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ) ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਰ ਣ ਨ ੀ ਤ ਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਸ਼ੰਘਾਈ ਦਾ ਨਿਊ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਠੋਸ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। 100 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ ਇਹ ਬੈਂਕ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਫ਼ੰਡਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪੱਛਮੀ-ਦਬਦਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 100 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ 'ਕੰਟੀਜੈਂਟ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਰੇਂਜਮੈਂਟ' ਵੀ 2014 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ (ਬੈਲੈਂਸ ਆਫ਼ ਪੇਮੈਂਟ) ਦੇ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਚਾਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 2012 ਦੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੜਿਆ ਅਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੰਟੀਜੈਂਟ ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਰੇਂਜਮੈਂਟ ਫ਼ੰਡ ਵਿੱਚ 18 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਨਿਊ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਵਿੱਚ 10 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਲਾਭ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ-ਗਾਜ਼ੀਆਬਾਦ-ਮੇਰਠ ਰਿਜਨਲ ਰੈਪਿਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਿਸਟਮ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੰਬਈ, ਲਖਨਊ, ਚੇਨੱਈ ਅਤੇ ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਮੈਟਰੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਊ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਫੰਡਿੰਗ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2021 ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਮੂਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰਿਮੋਟ-ਸੈਂਸਿੰਗ ਸੈਟੇਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਕੰਸਟੇਲੇਸ਼ਨ (ਸੈਟੇਲਾਈਟਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ) 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਸਹਿਯੋਗ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ਼ਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਲਵਾਯੂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡੇਟਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਹਾਰਤ (ਡਿਜੀਟਲ ਪਬਲਿਕ ਇਨਫਰਾਸਟਰੱਕਚਰ) ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਿਜੀਟਲ ਭੁਗਤਾਨ, ਡਿਜੀਟਲ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਡਿਜੀਟਲ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਗਲੋਬਲ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਸਰਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਡਿਜੀਟਲ ਕਰੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਸਤਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਵਿਚੋਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੇ ਬ੍ਰਿਕਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਜੀ-7 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦ ਰੋਕੂ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2021 ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੌਰਾਨ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ 'ਬ੍ਰਿਕਸ ਕਾਊਂਟਰ ਟੈਰਰਿਜ਼ਮ ਐਕਸ਼ਨ ਪਲੈਨ' ਸਿਆਸੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ।

ਬ੍ਰਿਕਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਫ਼ੰਡ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਅਤੇ ਡਾਲਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਨਿਰਭਰ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ 'ਡਾਲਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ' (ਡੀ-ਡਾਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਮੁਦਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਕਸ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪੋ- ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੰਸੀਆਂ ਦੀ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ, ਸਰਹੱਦੋਂ ਪਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਬਦਲਵੇਂ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਕਰੰਸੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜੋ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇ ਸਕੇ।

ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਥਾਨਕ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਕਦਮ ਕਾਫ਼ੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਯੁਆਨ ਅਤੇ ਰੂਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਰੂਸ ਨੇ ਵੀ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਰੂਬਲ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਤਲਾਸ਼ੇ ਹਨ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਟੈਕਸ (ਟੈਰਿਫ) ਲਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਦਲਵੀਂ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਫ਼ਾਇਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਦਲਵੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਣਨੀਤਕ ਅਸਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ (ਡੀ-ਡਾਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਹੁਤ ਵਿਹਾਰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਆਪਣੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਵਧੇਰੇ ਕਾਰਗਰ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਾ , ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾਲਰ-ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਸ਼ਵ ਆਰਥਿਕਤਾ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਕਸ ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਥੋਪੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਟੀਚਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਬਹੁ-ਧਰੁਵੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਕੋਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਵੇ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਯੂ ਏ ਈ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੂਸ ਤੇ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਝੁਕਾਅ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਕਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਮਹਿਜ਼ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਮੰਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰਥਿਕ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਗਲੋਬਲ ਸਾਊਥ (ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ) ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਨਿਊ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ', ਸਥਾਨਕ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ, ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ, ਡਿਜੀਟਲ ਜਨਤਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਪੁਲਾੜ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਾਅ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਚੈਂਪੀਅਨ ਲਿਓਨਲ ਮੈਸੀ ਦਾ ਫੁਟਬਾਲ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ, ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਦਾ ਅੰਤ

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਫੁਟਬਾਲ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਮਕਬੂਲ ਖੇਡ ਹੈ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦਾ ਲਿ ਨਲ ਮੈਸੀ ਇਸ ਦੇ ਮਹਾਨਤਮ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ 39 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਆਪਣੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਾਂਮੱਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਫੁਟਬਾਲ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਫੁਟਬਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੁੱਗ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਸੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਫ਼ ਗੋਲਾਂ, ਟਰਾਫੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼, ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਆਲੋਚਨਾ, ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦੀ ਭਾਵੁਕ ਕਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡੀਏਗੋ ਮੈਰਾਡੋਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਫਾਈਨਲ ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਤਰਸੀ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮੈਸੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸ ਮੁਕਾਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਵੀ ਬਣਾਇਆ। ਮੈਸੀ ਦੇ ਖੇਡ ਕਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਉਹ ਸਭ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਫੁਟਬਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਸੀ। ਅਲਵਿਦਾ ਆਖਦਿਆਂ ਮੈਸੀ ਨੇ ਇਹ ਮੋਹ ਭਿੱਜੇ ਭਾਵੁਕ ਸ਼ਬਦ ਆਖੇ, "ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਜਰਸੀ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਰਜਨਟੀਨੀ ਬਣਾਇਆ।"

ਮੈਰਾਡੋਨਾ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 24 ਜੂਨ 1987 ਨੂੰ ਰੋਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਲਿ ਨਲ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਫੁਟਬਾਲ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਪੰਜ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਕਲੱਬ ਵਿੱਚ ਫੁਟਬਾਲ ਨੂੰ ਠੇਡੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੈਸੀ ਦੀ ਦਾਦੀ ਸੇਲੀਆ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਸੀ ਦੀ ਬਾਲ ਉੱਤੇ ਪਕੜ ਅਤੇ ਡਰਿਬਲਿੰਗ ਸਕਿੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ ਰਹੇ। ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਦਿਆਂ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲ ਕਰ ਕੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ '87 ਗੋਲ ਮਸ਼ੀਨ' ਆਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ।

ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਮੈਸੀ ਵਿੱਚ ਹਾਰਮੋਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਦੇ ਸੁਫ਼ਨੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਰੀ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। 13 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਤੰਬਰ 2000 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਲੱਬ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਰਟਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੇਨੀ ਖਿਡਾਰੀ ਕਾਰਲਸ ਰਸ਼ਾਕਸ ਨੇ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ 14 ਦਸੰਬਰ 2000 ਨੂੰ ਮੈਸੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਨੈਪਕਿਨ ਪੇਪਰ ਉੱਪਰ ਸਹੀਬੱਧ ਹੋਇਆ। ਫਰਵਰੀ 2001 ਵਿੱਚ ਮੈਸੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਕਲੱਬ ਦੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗਿਆ। ਕਲੱਬ ਨੇ ਮੈਸੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਚੁੱਕਿਆ। ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਵਿੱਚ ਮੈਸੀ ਵਿਚਲੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਖਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੋਲਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਮੈਸੀ ਨੇ ਦੋ ਸੀਜ਼ਨ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੀ 'ਸੀ' ਤੇ 'ਬੀ' ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡੇ ਅਤੇ 17 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰੇ 2004 ਵਿੱਚ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ। ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਕਲੱਬ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਡੰਕਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੱਜਦਾ ਸੀ। ਮੈਸੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ 'ਲਾ ਲੀਗਾ' ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖਿਆ। ਉਹ ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਲਈ 17 ਸਾਲ ਖੇਡਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 10 ਵਾਰ 'ਲਾ ਲੀਗਾ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਵਾਰ ਯੂ ਏ ਐੱਫ ਏ ਚੈਂਪੀਅਨਜ਼ ਲੀਗ, ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਯੂ ਏ ਐੱਫ ਏ ਸੁਪਰ ਕੱਪ, ਸੱਤ ਕੋਪਾ ਡੇਲ ਰੇਅ, ਅੱਠ ਸੁਪਰਕੋਪਾ ਡੇ ਐਸਪੇਨੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਫੀਫਾ ਕਲੱਬ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤੇ। ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਲਈ 520 ਮੈਚ ਖੇਡਦਿਆਂ ਮੈਸੀ ਨੇ 474 ਗੋਲ ਕੀਤੇ। 'ਕਲੱਬ ਫੁਟਬਾਲ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਅੰਡਰ 20 ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ 18 ਮੈਚ ਖੇਡਦਿਆਂ 14 ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 2005 ਵਿੱਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਫੀਫਾ ਅੰਡਰ 20 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਸੋਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅੰਡਰ 20 ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਗ਼ਮਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਅਠਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਰਾਡੋਨਾ ਦਾ ਦੌਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਮੁੜ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਸੀ ਅੱਗੇ ਫੀਫਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਅਤੇ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2007 ਦੇ ਕੋਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਉਪ ਜੇਤੂ ਰਿਹਾ। ਸਾਲ 2008 ਵਿੱਚ ਪੇਈਚਿੰਗ ਵਿਖੇ ਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਸੀ ਨੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੂੰ ਸੋਨ ਤਗ਼ਮਾ ਜਿਤਾਇਆ। ਸਾਲ 2006 ਤੇ 2010 ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਕੁਆਰਟਰ ਫਾਈਨਲ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧ ਸਕੀ। ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮੈਸੀ ਨੇ 2006 ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੋਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 2010 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਹੀ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਲਕ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਫੀਫਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੁੱਜੀ। ਲੀਗ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿੱਤ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਕ-ਆਊਟ ਸਟੇਜ ਵਿੱਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਬੈਲਜੀਅਮ ਤੇ ਹਾਲੈਂਡ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ 24 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਨੂੰ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ 71 ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਬਣਾਈ। 1990 ਵਾਂਗ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਜਰਮਨੀ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਸੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਪੌੜੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਪੌਡੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਸੀ ਨੇ ਚਾਰ ਗੋਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਰਬੋਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੋਲਡਨ ਬਾਲ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ।

Serving Californians since 1999

Global Green
INSURANCE AGENCY
Lic #oF34231

Mann Insurance Brokers Inc.
dba Global Green Insurance Agency of the Bay Area

AUTO, HOME, BUSINESS, LIFE

510-487-1000

WWW.GGIABA.COM

COVERED CALIFORNIA

Certified INSURANCE AGENT

Free Confidential Help

Call : Gurcharan Singh Mann CA License

Medicare

Licensed Insurance Agent

CA Lic # 0C70672

CALL TO ENROL

510-557-0061

Buying OR Selling Real Estate Let US HELP

MANN
Real Estate Services

BAY AREA, TRACY, LATHROP, ELK GROVE, ROSEVILLE, ROCKLIN, MOUNTAIN HOUSE

510-557-0061

Find your home on our website

www.mannres.com

Gurcharan Singh Mann
DRE#02321006